РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (пети състав)

1 юли 2010 година *

По дело T-62/08

ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni SpA, установено в Terni (Италия), за което се явяват адв. T. Salonico, адв. G. Pellegrino, адв. G. Pellegrino и адв. G. Barone, avocats,

жалбоподател,

срещу

Европейска комисия, за която се явяват г-н C. Giolito и г-н G. Conte, в качеството на представители,

ответник,

с предмет искане за отмяна на Решение 2008/408/ЕО на Комисията от 20 ноември 2007 година относно държавна помощ C 36/A/06 (ex NN 38/06), приведена

* Език на производството: италиански.

в действие от Италия в полза на ThyssenKrupp, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche (ОВ L 144, 2008 г., стр. 37),

ОБЩИЯ Т СЪД (пети състав),

състоящ се от: г-н M. Vilaras (докладчик), председател, г-н M. Prek и г-н V. M. Ciucă, съдии,

секретар: г-н J. Palacio González, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 1 юли 2009 г.,

постанови настоящото

Решение

Обстоятелства в основата на спора

1 Италианската република национализира своя електроенергиен сектор със Закон № 1643 от 6 декември 1962 г., с който се създава Ente nazionale per l'energia elettrica (ENEL) и действащите в електроенергийния сектор промишлени

предприятия се прехвърлят към ENEL (GURI № 316 от 12 декември 1962 г., стр. 5007, наричан по-нататък „Закон № 1643/62“). С този закон тя предоставя на ENEL монопол върху извършването на италианска територия на дейностите по производство, внос, износ, пренос, преобразуване, разпределение и продажба на електроенергия, независимо от източника на производство, като все пак се предвиждат някои изключения.

2 Така по смисъла на член 4, параграф 6 от Закон № 1643/62 предприятията, които произвеждат електроенергия предимно за собствена консумация (наричани по-нататък „производители на електроенергия за собствени нужди“), са изключени от процеса на национализация на електроенергийния сектор.

3 Към тогавашния момент Terni — дружество, в което държавата има мажоритарно участие — произвежда стомана, цимент и химикали. Освен това то притежава и експлоатира водноелектрическа централа, като по-голямата част от произвежданата електроенергия е използвана за захранване на производствения процес на дружеството.

4 Въпреки че дружеството има статут на производител на електроенергия за собствени нужди, производството на електроенергия от водни източници на Terni е национализирано поради стратегическата си важност за снабдяването с електроенергия на страната.

5 С Президентски указ № 1165 от 21 август 1963 г. за прехвърляне на ENEL на всички активи, които се използват за дейностите по член 1, първа алинея от Закон № 1643/62, осъществявани от „Terni: Società per l'Industria e l'Elettricità“ SpA (редовна притурка към GURI № 230 от 31 август 1963 г., стр. 58, наричан по-нататък „Указ № 1165/63“), Италианската република предоставя на Terni обезщетение за прехвърлянето на неговите активи за производство на електроенергия. Обезщетението е под формата на преференциална тарифа за електроенергия (наричана по-нататък „тарифата “„Terni“) със срок на действие от 1963 г. до 1992 г.

6 През 1964 г. Terni е разделено на три дружества: производителя на стомана Terni Acciai Speciali, производителя на химикали Nuova Terni Industrie Chimiche и производителя на цимент Cementir (наричани по-нататък общо „дружествата Terni“). Тези дружества по-късно са приватизирани и придобити съответно от ThyssenKrupp, Norsk Hydro и от Caltagirone, което води до създаването съответно на ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni SpA, Nuova Terni Industrie Chimiche SpA и Cementir SpA, които продължават да се ползват от тарифата „Terni“.

7 Със Закон № 9 от 9 януари 1991 г. за прилагане на новия национален енергиен план: институционални аспекти, водноелектрически и електрически централи, въглеводороди и геотермална енергия, производство за собствени нужди и фискални разпоредби (редовна притурка към GURI № 13 от 16 януари 1991 г., стр. 3, наричан по-нататък „Закон № 9/91“), Италианската република удължава срока на съществуващите концесии за производство на електроенергия от водни източници до 31 декември 2001 г. — концесии, въз основа на които осъществяват дейност дружествата, използващи води — държавна собственост, за производство на електроенергия.

8 С член 20, параграф 4 от този закон Италианската република удължава и срока на действие на тарифата „Terni“ до 31 декември 2001 г. Също така се предвижда, че през следващите шест години (2002—2007 г.) количествата субсидирана електроенергия, доставени до дружествата Terni, трябва постепенно да бъдат намалени, така че произтичащото от тарифата предимство да отпадне към края на 2007 г.

9 Италианските власти уведомяват Комисията за Закон № 9/91 и на 6 август 1991 г. тя приема решение да не повдига възражения (Решение относно държавна помощ NN 52/91, наричано по-нататък „решението от 6 август 1991 г.“).

10 Със Законодателен декрет № 79 от 16 март 1999 г. във връзка с Директива 96/92/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (GURI № 75 от 31 март 1999 г., стр. 8, „наричан по-нататък "Декрет № 79/99) Италианската република удължава срока на съществуващите концесии за производство на електроенергия от водни източници. Член 12, параграфи 7 и 8 от посочения декрет гласи:

„7. Концесиите, които са изтекли или изтичат най-късно на 31 декември 2010 г., се удължават до последната дата, а притежателите на съответните концесии продължават дейност, без да е необходим административен акт, като информират администрацията, която е предоставила концесията, в срок от деветдесет дни, считано от момента на влизане в сила на този декрет. […]

8. За концесиите, които изтичат след 31 декември 2010 г., се прилагат условията за изтичане, предвидени в акта за концесия".

11 С член 11, параграф 11 от Декрет-закон № 35 от 14 март 2005 г. за приемане на спешни разпоредби във връзка с плана за действие за икономическо, социално и териториално развитие (GURI № 62 от 16 март 2005 г., стр. 4), преобразуван в Закон № 80 от 14 май 2005 г. (наричан по-нататък „Закон № 80/05"), Италианската република отново удължава срока на действие на тарифата „Terni" до 2010 г., като мярката е приложима от 1 януари 2005 г. (наричана по-нататък „спорната мярка"). В Закон № 80/05 се уточнява, че до 2010 г. дружествата Terni ще се ползват от същите условия както към 31 декември 2004 г., що се отнася до доставяните количества (общо 926 GWh за трите дружества Terni) и до цените (1,32 евроцента/kWh). Скоро след това концесиите за производство на електроенергия от водни източници са подновени общо до 2020 г. със Закон № 266 от 23 декември 2005 г.

12 След като в хода на разследването по друга преписка Комисията разбира за тази мярка за удължаване на срока, с писмо от 23 декември 2005 г. тя изисква информация от италианските власти, които отговарят с писмо от 24 февруари 2006 г., последвано от две други писма, съответно от 2 март и 27 април 2006 г.

13 С писмо от 19 юли 2006 г. Комисията информира Италианската република, че е решила да започне процедурата, посочена в член 88, параграф 2 ЕО. Това решение е публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* (ОВ C 214, стр. 5) и Комисията приканва заинтересованите лица да представят становищата си относно спорната мярка.

14 Италианската република представя своето становище с писмо от 25 октомври 2006 г. и предоставя по-нататъшна информация с писма от 9 ноември и 7 декември 2006 г.

15 Комисията получава становища от заинтересованите лица и ги препраща на италианските власти, като им дава възможност да реагират. Становището на Италианската република е получено с писмо от 22 декември 2006 г.

16 С писмо от 20 февруари 2007 г. Комисията изисква допълнителна информация, която е предоставена от италианските власти с писма от 16 април, 10 и 14 май 2007 г.

17 На 20 ноември 2007 г. Комисията приема Решение относно държавна помощ C 36/A/06 (ex NN 38/06), приведена в действие от Италия в полза на ThyssenKrupp, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche (ОВ L 144, 2008 г., стр. 37, наричано по-нататък „обжалваното решение“).

18 Съображение 163 от обжалваното решение гласи:

„Комисията констатира, че [Италианската република] незаконно е приложила, в нарушение на член 88, параграф 3 от Договора за ЕО, член 11, параграф 11 от Декрет-закон № 35/2005, преобразуван в Закон [№ 80/05], като е предоставила промяна и удължаване на срока до 2010 г. на преференциална тарифа за електроенергия, приложима за трите дружества Terni. Комисията смята, че такава мярка, която представлява чиста оперативна помощ, не попада в приложното поле на каквато и да било дерогация от Договора за ЕО и поради това е несъвместима с общия пазар. Следователно частите от безвъзмездните средства по горната мярка, които все още не са отпуснати или платени, не могат да бъдат приложени. Вече платената помощ подлежи на възстановяване. Сумите, на които получателите биха имали право през 2005 г., 2006 г. и 2007 г. съгласно Закон [№ 9/91], могат да бъдат приспаднати от подлежащата на възстановяване обща сума“.

19 Разпоредителната част на обжалваното решение включва следните разпоредби:

„*Член 1*

1. Държавната помощ, приложена от [Италианската република] в полза на ThyssenKrupp, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche, е несъвместима с общия пазар.

2. Държавната помощ, предоставена от [Италианската република], но все още неизплатена на ThyssenKrupp, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche, също е несъвместима с общия пазар и следователно не може да бъде въведена в действие.

Член 2

1. [Италианската република] следва да възстанови от получателите помощта, посочена в член 1, параграф 1.

[…]“

Производство и искания на страните

20 На 6 февруари 2008 г. жалбоподателят подава настоящата жалба в секретариата на Общия съд.

21 Жалбоподателят моли Общия съд:

— да обяви обжалваното решение за незаконосъобразно и да го отмени изцяло,

— да осъди Комисията да заплати съдебните разноски,

— ако е необходимо, да задължи Комисията да представи в съответствие с членове 64 и 66 от Процедурния правилник на Общия съд изпратените и получените съобщения от италианските власти съответно през септември и през ноември 1991 г., както и да извърши всяко друго процесуално-организационно действие или действие по събиране на доказателства, което сметне за подходящо,

или при условията на евентуалност да отмени обжалваното решение, доколкото с него:

— се обявява, че Италианската република е привела в действие помощта, предоставена на жалбоподателя, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche, в нарушение на член 88, параграф 3 ЕО,

— се обявява, че сумите трябва да бъдат възстановени от жалбоподателя, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche, и следователно

— се разпорежда Италианската република да пристъпи към незабавното възстановяване на тези суми заедно с лихвите,

или при условията на евентуалност спрямо предходното да отмени обжалваното решение в частта, с която се разпорежда Италианската република да пристъпи към незабавното възстановяване на помощта заедно с лихвите, доколкото това възстановяване противоречи на общия принцип на оправданите правни очаквания.

22 Комисията моли Общия съд:

— да отхвърли жалбата,

— да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

От правна страна

23 Жалбоподателят изтъква четири правни основания, които са изведени, що се отнася до първото, от нарушение на член 87, параграф 1 ЕО, що се отнася до второто, от нарушение на съществените процесуални правила и на членове 87 ЕО и 88 ЕО поради явна грешка в преценката на предоставеното от италианските власти икономическо проучване, що се отнася до третото, от нарушение на член 88, параграф 3 ЕО и що се отнася до четвъртото, от нарушение на член 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [88 ЕО] (ОВ L 83, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41) и на принципа на защита на оправданите правни очаквания.

По правното основание, изведено от нарушение на член 87, параграф 1 ЕО

Доводи на страните

24 Според жалбоподателя Комисията неправилно е квалифицирала спорната мярка като държавна помощ и вследствие на това е счела, че е трябвало да бъде уведомена за посочената мярка.

25 Той посочва, че компенсаторните мерки, взети от държавите членки за поправяне на причинени на предприятията вреди по-специално вследствие на отчуждаване, не се считат за държавни помощи — нещо, което самата Комисия признала в съображение 70 от обжалваното решение.

26 В настоящия случай извършеното спрямо Terni през 1962 г. отчуждаване с характер на изключение поставило това дружество в очевидно по-неблагоприятно конкурентно положение в сравнение с неговите конкуренти, което накарало законодателя да създаде за Terni с цел да премахне тази тежка дискриминация „механизъм“ за компенсиране, който е съвсем различен от този, предвиден под формата на еднократно финансово обезщетение на останалите отчуждени предприятия, и така „да не нарушава вътрешното равновесие на това предприятие“, което според закона не е трябвало да бъде национализирано.

27 Следователно Закон № 1643/62 предоставил на Terni правото с течение на времето да получава икономическа компенсация под формата на специална тарифа за доставката на електроенергия, която го поставила в положение на фактически производител на електроенергия за собствени нужди, така че да се покрият в дългосрочен план евентуалните допълнителни вреди — трудно предвидими към момента на отчуждаване — причинени от повишаването на цените

на електроенергията, и така трайно да се неутрализират последиците от това повишаване.

28 В приложение на този гъвкав механизъм, състоящ се в запазването на недискриминационно еднакво отношение спрямо Terni и останалите производители на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване, Указ № 1165/63 предвиждал, че тарифата „Terni“ трябва да е със същата продължителност като концесиите за производство на електроенергия от водни източници, предоставени на производителите на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване, т.е. до 31 декември 1992 г. — датата, на която вероятно щяло да изтече действието на дискриминационните последици от отчуждаването на производството на Terni на електроенергия от водни източници. Всъщност към края на 1992 г. Terni трябвало вече да не притежава концесиите за експлоатация на водни ресурси с оглед производство на електроенергия за собствени нужди.

29 Следователно така определеното обезщетение било резултат от три фактора: количеството електроенергия, нейната цена и продължителността на периода на обезщетяване. Само първият от тези фактори бил окончателно определен в зависимост от потреблението на Terni през 1961 г. и от прогнозата за увеличаване на потреблението, свързана с вече започнатите, но все още незавършени през 1962 г. инвестиции. Цената била определена не според размера, а по-скоро според метода за нейното изчисляване, тъй като възприетата логика на обезщетение можела да бъде спазена само посредством гъвкавост на цената. Периодът на обезщетяване имал продължителност, определена на 30 години, но не защото последната позволявала да се покрие стойността на отчужденото имущество, а защото съгласно критерия за съпоставяне с производителите на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване, такава била винаги продължителността на концесиите за производство на електроенергия от водни източници — нещо, което било признато от Комисията в съображения 18 и 77 от обжалваното решение.

30 Целта да се възстановят, доколкото е възможно, икономическите условия и равновесието за Terni отпреди отчуждаването също била отчетена в приложение на италианските конституционни принципи, в конкретния случай принципа на недопускане на дискриминация и принципа на „сериозно“, „подходящо

и достатъчно“ обезщетение за отчуждаването, както и предвидения в член 4, първа алинея ЕО принцип на общностното право на защита на свободната конкуренция.

31 Този първоначален компенсаторен механизъм бил съобразен и с принципите в член 1 от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), както и на практиката на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“).

32 Комисията неправилно твърдяла, че всяко удължаване във времето на този режим включвало изменение на първоначалния механизъм, което безспорно и без изключение можело да промени компенсаторния характер на обезщетението. Преценката дали характерът на обезщетението евентуално се променя с удължаването на срока на действие на тарифата трябвало да се направи при съблюдаване на горепосочената цел, определена ex ante.

33 Жалбоподателят посочва, че Закон № 529 от 7 август 1982 г. за регулиране на отношенията между ENEL, електроенергийната дейност на местните дружества и предприятията, производители на електроенергия за собствени нужди в случаите на концесии за производство на електроенергия от водни източници (GURI № 222 от 13 август 1982 г., стр. 5771), и член 24 от Закон № 9/91 удължават до 31 декември 2001 г. в полза на концесионерите към тогавашния момент срока на изтичащите в края на 1992 г. концесии за производство на електроенергия от водни източници и че това подновяване, което е абсолютно изключение и със сигурност е било непредвидимо към момента на национализация, отново поставя въпроса за прилагането на механизма за обезщетяване, създаден по отношение на Terni. В съответствие с определения със Закон № 1643/62 и с Указ № 1165/63 метод за обезщетяване и за да запази еднаквото отношение спрямо Terni и останалите производители на електроенергия за собствени нужди, законодателят решил да удължи срока на действие на тарифата „Terni“ до 31 декември 2001 г., като приел член 20, параграф 4 от Закон № 9/91.

34 Жалбоподателят изтъква, обратно на твърденията на Комисията, че в член 20 от Закон № 9/91, който предвижда удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“, се съдържат две изрични и една непряка препратка към производителите на електроенергия за собствени нужди, които потвърждават, че за италианската държава срокът на действие на посочената тарифа задължително трябва да се удължи, за да се приложи установеният със Закон № 1643/62 „механизъм“ за компенсиране.

35 Той подчертава също, че с решението от 6 август 1991 г. Комисията решила „да не повдига възражения“ срещу прилагането на Закон № 9/91. Освен това, след като поискала специфична информация от Италианската република „относно предполагаемата помощ, предоставена на дружеството Ilva (правоприемник на Terni) чрез намаляване на тарифата за електроенергия“ и получила отговори, които изясняват действителния обезщетителен характер на посочената тарифа, Комисията не започнала никакво производство в това отношение. Според жалбоподателя от това следва, че Комисията е приела извода, че това удължаване на срока представлява продължение от правна гледна точка на взетата със Закон № 1643/62, както и с Указ № 1165/63 компенсаторна мярка за Terni, и че като такава мярка въпросният тарифен режим не е подчинен на общностната правна уредба относно държавните помощи.

36 Жалбоподателят припомня, че с член 12, параграф 7 от Указ № 79/99 срокът на концесиите за производство на електроенергия от водни източници е удължен отново до 31 декември 2010 г., докато срокът на действие на тарифата „Terni“ не е удължен в същия момент, тъй като с предвиденото със Закон № 9/91 удължаване на срока се въвежда и режим за постепенно прекратяване, който трябва да започне с изтичането на концесиите за производство на електроенергия от водни източници (т.е. в края на 2001 г.) и да завърши в края на 2007 г. Освен това според предвижданията либерализирането на пазара на електроенергия, което също е въведено с Указ № 79/99, е трябвало да позволи на дружествата Terni да се снабдяват на либерализирания пазар с електроенергия на конкурентни цени, подобни на производствените разходи, които биха имали, ако бяха запазили отчуждените централи.

37 През 2005 г. обаче либерализирането на пазара на електроенергия в Италия не довело до очаквания благоприятен ефект в областта на конкуренцията и дружествата Terni отново попаднали в дискриминирано положение спрямо производителите на електроенергия за собствени нужди, по отношение на които не е извършено отчуждаване, а това накарало законодателя да приеме спорната мярка. Според жалбоподателя е очевидно, че когато Италианската република решила да удължи отново срока на концесиите за производство на електроенергия от водни източници до 2010 г., жалбоподателят и останалите дружества Terni вече са имали право да продължат да прилагат тарифата „Terni", макар и до степен и с продължителност, които не са еквивалентни на тези на посочените концесии. В крайна сметка спорната мярка запазила непроменена първоначалната логика на обезщетението, която се изразява в третирането на Terni като фактически производител на електроенергия за собствени нужди.

38 Жалбоподателят подчертава, че статутът на фактически производител е запазен във времето и с други цели, в частност при въвеждането в Италия на т.нар. компонент „допълнителна такса за топлинна енергия" в тарифата за електроенергия, от която Terni било освободено, подобно на всички производители на електроенергия за собствени нужди. Освен това както Corte suprema di cassazione (италиански Касационен съд), така и Consiglio di Stato (италиански Държавен съвет) признали официално в постановени in tempore non suspecto решения и по дела с напълно различен предмет от този в настоящото производство специалната логика на еднаквото отношение и на критерия за фактически производител на електроенергия за собствени нужди, които били в основата на тарифата „Terni". Всъщност тези две върховни юрисдикции потвърдили, че дори след 1992 г. тарифата за електроенергия, по която Terni следва да плаща на ENEL, трябва да включва същите елементи както разходите на останалите производители на електроенергия за собствени нужди. Възражението на Комисията, че това тълкуване е ирелевантно, тъй като се отнасяло не до Указ № 1165/63, а само до Закон 9/91, било формалистично и не отговаряло на истината, тъй като изводите в тези решения били основани именно на специалната логика на обезщетението, предоставено на Terni при национализацията, и по-специално на тълкуването на член 4 от Закон № 1643/62 и на членове 7 и 8 от Указ № 1165/63.

39 В позицията на Комисията имало противоречия както в самото обжалвано решение, така и между последното и писмената защита.

40 Според жалбоподателя твърдението на Комисията, че „всякакви ex-post промени в сумите или механизма по необходимост променят характера на мярката“, очевидно противоречи на признатото от самата Комисия, а именно че логиката на удължаванията на срока се състои в това „да се запази [еднаквото] отношение към тези производители на електроенергия от водни източници, които са подновили концесиите си“ (съображение 92 от обжалваното решение), че първоначалната продължителност е определена в зависимост от датата на изтичане на концесиите за производство на електроенергия от водни източници (съображение 77 от обжалваното решение), или че избраният през 1962 г. от италианския законодател метод за компенсиране е обоснован дотолкова, доколкото позволява да се „неутрализира риск[ът] от допълнително увреждане […] за Terni през годините, например в случай на увеличение на цените на електроенергията“ (съображение 73 от обжалваното решение).

41 Последното твърдение представлявало мълчаливо признание на факта, че претърпяната от Terni в резултат от отчуждаването вреда била тясно свързана с предимството, от което могат да се ползват останалите производители на електроенергия за собствени нужди, що се отнася до разходите за снабдяване с електроенергия, и следователно трябвало да се признае, че удължаването на периода на компенсацията, свързано с удължаването на срока на изтичане на концесиите, било не нова мярка (нито нов критерий), а само правилно изпълнение на първоначалната мярка.

42 Единствената причина, поради която Комисията оспорила в обжалваното решение обезщетителния характер на удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“, била основана на времевия елемент, а това представлявало изключително формален подход, който не бил съгласуван нито с тълкувателните критерии на италианското право, в което е призната важността на волята на законодателя, нито с „преценката по същество“, възприета както от Комисията,

така и от общностната съдебна практика, в частност при прилагането на разпоредбите на Договора за ЕО.

43 Жалбоподателят твърди, че след като се признава, че обезщетението не се изразява в актуализирана оценка на отчуждените активи, а с него трябва да се запази икономическото и финансово равновесие на Terni с оглед на разходите за електроенергия, в съответствие с логиката на приравняване на фактически производител на електроенергия за собствени нужди вече няма как да се твърди, че една от определените за постигането на този резултат променливи величини трябва да остане непроменена при изменение на фактора, според който е определена първоначално. Според жалбоподателя това означава, че така както цената, по която се доставя електроенергия на Terni (т.е. тарифата „Terni"), трябва да следва промяната на тарифите на ENEL, по същия начин продължителността на правото да се ползва тази тарифа се променя в зависимост от промяната на датата на изтичане на концесиите за производство на електроенергия от водни източници, която в тогавашния момент е била фиксирана на 31 декември 2001 г. Единствената разлика се състояла в това, че докато изменението на цената било ясно и изрично предвидено в член 8 от Указ № 1165/63, доколкото към момента на приемане на тази норма изменението на цените, прилагани от ENEL, било обичайно и предвидимо събитие, то промяната на продължителността не била изрично посочена, тъй като никой не можел да предвиди 30 години по-рано, че законодателят ще реши да удължи продължителността на концесиите.

44 Накрая Комисията допуснала и друга грешка в разсъжденията си, твърдейки че ако Terni не е било удовлетворено от компенсаторната мярка, то е трябвало да я оспори съгласно член 5, параграф 5 от Закон № 1643/62. Комисията не отчела факта, че предвид твърде особеното естество и гъвкавостта на метода, възприет за да се предостави на Terni преференциалната тарифа, това дружество няма никакъв интерес да оспорва адекватния характер на тази тарифа. Жалбоподателят добавя, че въпросната разпоредба всъщност била приложима само в случаите, когато за отчуждаването е предоставена не преференциална тарифа, както в случая с Terni, а „парично" обезщетение.

45 Според Комисията изложеното от жалбоподателя правно основание трябва да се отхвърли като основано на погрешна предпоставка и освен това не е съгласна, че в позицията ѝ по настоящото дело има каквото и да било противоречие.

46 Тя напомня, че в обжалваното решение се посочва, че тарифата „Terni“ е предоставена за определен период, точно фиксиран в разпоредбата на член 6 от Указ № 1165/63, т.е до 31 декември 1992 г. От тези разпоредби ясно следвало, че посочената тарифа е предоставена на Terni като обезщетение за период, определен окончателно към момента на отчуждаване, и че този срок вероятно е определен с оглед на остатъчния срок от концесията на Terni за производство на електроенергия от водни източници, който бил основен елемент при определяне на стойността на отчужденатa концесия.

47 Комисията поддържа, че нито Закон № 1643/62, нито Указ № 1165/63 обвързват по какъвто и да било начин срока на действие на тарифата „Terni“ чрез един вид динамична препратка с бъдещия срок на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на други производители на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване, предвиждайки автоматично удължаване на срока на действие на посочената тарифа при подновяване или удължаване на срока на последните. Въпреки че според Комисията е възможно при определянето на срока на действие на тарифата „Terni“ италианският законодател да е имал предвид изтичането на останалите концесии за производство на електроенергия от водни източници, безспорно текстът на Закон № 1643/62 показвал единствено решението на законодателя да обезщети Terni (за отчуждаването на концесията за производство на електроенергия от водни източници) не чрез еднократно плащане, а чрез доставката на електроенергия на намалена цена през даден период (определен впоследствие с Указ № 1165/63).

48 Тя подчертава, че съгласно италианската съдебна практика в случаите, в които текстът на закона е еднозначен, критерият за тълкуване, според който законът трябва да се тълкува в съответствие с общоупотребимия смисъл на думите, има предимство пред всеки друг критерий. Този принцип обичайно се прилагал и от общностните съдилища.

49 Защитаваното от Комисията тълкуване на Указ № 1165/63 изобщо не било в противоречие с решенията на Corte suprema di cassazione и на Consiglio di Stato, посочени от жалбоподателя. Всъщност тези решения се основавали не на първоначалния текст на посочения указ, а на правната уредба, приложима след предвиденото със Закон № 9/91 удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“. Очевидно било, че с тези решения се напомнят предвидените със Закон № 1643/62 и с Указ № 1643/62 разпоредби само доколкото тяхното действие било удължено със Закон № 9/91 и те станали приложими и след 31 декември 1992 г. Комисията твърди, че тези решения противоречали на тезата на жалбоподателя.

50 Що се отнася до Закон № 9/91, в обжалваното решение просто се посочвало, че въз основа на предоставената от италианските власти информация Комисията разбрала, че решението за удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ до 2001 г. (с постепенното ѝ премахване в периода 2002—2007 г.) е прието при отчитане на почти едновременното удължаване на срока на концесиите за производство на електроенергия от водни източници. От текста на въпросния закон обаче ясно следвало, че той не обвързва удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ с удължаването на срока на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на други производители на електроенергия за собствени нужди и твърдението, че удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ е „необходимо“, било очевидно необосновано с оглед на съдържанието на Закон № 1643/62 и на Указ № 1165/63.

51 Също така нямало никаква причина да се смята, че удължаването на срока на действие на посочената тарифа, направено през 2005 г. със спорната мярка, е свързано по-специално с удължаването на срока на действие на концесиите, предоставени шест години по-рано с Декрет № 79/99. Формулировката на спорната мярка не съдържала никакво указание в този смисъл и освен това било трудно да се разбере защо, ако действителната воля на законодателя е била да обвърже срока на действие на тарифата „Terni“ с определения нов срок на изтичане на концесиите за производство на електроенергия от водни източници, той е чакал шест години, преди да удължи срока на действие на посочената тарифа. Тази несъгласуваност била видна от факта, че няколко месеца след удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ със Закон № 266/05 срокът на концесиите за производство на електроенергия от водни източници отново бил удължен (до 2020 г.), без обаче да се предвижда съответно удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“.

52 Обратно, от Закон № 80/05 ясно следвало, че удължаването на срока на действие на благоприятните тарифи, включително на тарифата „Terni“, се предоставя глобално, за да „се даде възможност за развитие и преструктуриране на производството на съответните предприятия“ — цел, изрично потвърдена от италианските власти по време на административната процедура.

53 Комисията изтъква, че ако Указ № 1165/63 предвижда автоматично удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ при удължаване срока на действие на концесиите на други производители на електроенергия за собствени нужди, той би противоречал на принципа, че обезщетението за отчуждаването на имущество трябва да се определи с оглед на стойността на това имущество към момента на отчуждаване (стойност, която в случай на отчуждаване на концесия зависи и от остатъчния срок на концесията). След като посоченото обезщетение веднъж е определено с оглед на стойността на отчужденото имущество, то не можело да се променя ex post поради последващи изменения (повишаване или намаляване) на стойността на имуществото вследствие на законови или подзаконови изменения.

54 Изборът на начина на обезщетяване на Terni не включвал неограничено или безсрочно право да се запази тази преференциална тарифа и Комисията посочва, че не е разбрала как предложеното от жалбоподателя тълкуване се потвърждава от съдебната практика на ЕСПЧ.

Съображения на Общия съд

55 Според постоянната съдебна практика определянето като „помощ“ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО изисква всички предвидени в тази разпоредба условия да са налице (Решение на Съда от 21 март 1990 г. по дело Белгия/Комисия, наричано „Tubemeuse“ C-142/87, Recueil, стр. I-959, точка 25 и Решение на Съда

от 1 юли 2008 г. по дело Chronopost и La Poste/Ufex и др., C-341/06 P и C-342/06 P, Сборник, стр. I-4777, точка 121).

56 Първо, трябва да става въпрос за намеса на държавата или чрез ресурси на държавата. Второ, тази намеса трябва да е в състояние да засегне търговията между държавите членки. Трето, тя трябва да предоставя предимство на своя бенефициер. Четвърто, тя трябва да нарушава или да заплашва да наруши конкуренцията (Решение на Съда от 30 март 2006 г. по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, Recueil, стр. I-2941, точка 56 и Решение по дело Chronopost и La Poste/Ufex и др., посочено по-горе, точка 122).

57 Следва да се напомни, че намесите, които облекчават под различна форма тежестите, обичайно натоварващи бюджета на едно предприятие, и по този начин наподобяват субсидия, представляват предимство по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО (Решение на Съда от 23 февруари 1961 г. по дело De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg/Върховен орган, 30/59, Recueil, стр. 1, 39, Решение на Съда от 29 юни 1999 г. по дело DM Transport, C-256/97, Recueil, стр. I-3913, точка 19 и Решение на Съда от 14 септември 2004 г. по дело Испания/Комисия, C-276/02, Recueil, стр. I-8091, точка 24), по-специално като доставката на стоки или услуги при преференциални условия (вж. Решение на Общия съд от 16 септември 2004 г. по дело Valmont/Комисия, T-274/01, Recueil, стр. II-3145, точка 44 и цитираната съдебна практика).

58 В настоящия случай жалбоподателят поддържа, че спорната мярка не може да се квалифицира като държавна помощ, доколкото не е изпълнено условието за предоставяне на предимство на получателите, тъй като посочената мярка има чисто обезщетителен характер.

59 Безспорно е, че някои от предоставяните на предприятията форми на обезщетение не представляват помощ.

60 Така в Решение от 27 септември 1988 г. по дело Asteris и др. (106/87—120/87, Recueil, стр. 5515, точки 23 и 24) Съдът уточнява, че държавните помощи, т.е. мерките на публичноправни органи, които поставят някои предприятия или определени стоки в по-благоприятно положение, имат съвсем различно правно естество от обезщетенията за вреди, които националните органи евентуално могат да бъдат осъдени да заплатят на частноправни субекти, за да се поправи вредата, която са им причинили, и че следователно посочените обезщетения за вреди не представляват помощи по смисъла на членове 87 ЕО и 88 ЕО.

61 Съдът също така е постановил, че публичните субсидии, предоставени на предприятия, на които изрично са възложени задължения за обществена услуга, с цел да се компенсират разходите, които са възникнали в резултат от изпълнението на тези задължения и отговарят на определени условия, не попадат в обхвата на член 87, параграф 1 ЕО (Решение на Съда от 24 юли 2003 г. по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Recueil, стр. I-7747, точка 94).

62 В настоящия случай Комисията посочва, че предоставеното от държавата обезщетение за отчуждаване на активи обикновено не се квалифицира като държавна помощ (съображение 70 от обжалваното решение).

63 Спорната мярка се състои в удължаване на срока на първоначалната мярка, с която на Terni се предоставя преференциална тарифа за доставката на електроенергия като обезщетение за национализацията през 1962 г. на производството от това дружество на електроенергия от водни източници.

64 Член 6 от Указ № 1165/63, в който се определя това обезщетение, има следния текст:

„ENEL трябва да доставя на Terni […] 1 025 000 000 kWh (един милиард и двадесет и пет милиона) всяка година, с мощност от 170 000 kW (сто и седемдесет хиляди) — количеството електроенергия, използвано от Terni през 1961 г. […] за дейностите, които не са сред посочените в член 1 от Закон № 1643[/62], и 595 000 000 kWh (петстотин деветдесет и пет милиона) годишно, с допълнителна мощност от 100 000 kW (сто хиляди), за осъществяваните към датата на влизане в сила на Закон № 1643[/62] дейности.

Посочените доставки трябва да се извършват до 31 декември 1992 г. в местата за доставка, разположени в обектите на Terni, определени по общо съгласие на страните“.

65 Това фиксирано количество електроенергия трябва да се доставя по преференциална тарифа, определена в член 7 от Указ № 1165/63, както следва:

„За доставката на 1 025 000 000 kWh […] годишно, цената за доставката на kWh ще се определя в зависимост от средните вътрешни продажни цени за периода 1959—1961 г., по които отдел „Производство на електроенергия“ на Terni […] продава електроенергия на обектите на дружеството, които осъществяват дейност в други сектори.

За количествата консумирана от Terni […] енергия над 1 025 000 000 kWh […] годишно, до 595 000 000 kWh […] годишно, посочената в предходната алинея цена ще бъде увеличена с 0,45 [италиански] лири за kWh“.

66 Следователно мярката, чийто адресат е Terni, изглежда е резултат от три фактора: количеството електроенергия, нейната цена и продължителността на преференциалния режим.

67 Според Комисията първоначалната мярка представлява обезщетение, тя е адаптирана и за целия период, предвиден с тази мярка, т.е. до 1992 г., тарифата „Terni“ не предоставя никакво предимство на получателите. Като се позовава на буквално тълкуване на член 6 от Указ № 1165/63 и на ясното определяне на 30-годишен срок на прилагане на посочената тарифа, Комисията поддържа, че удължаването на този срок не може да се счита за неразделна част от обезщетението и прави извод, че считано от 1 януари 2005 г. предоставената в съответствие с разпоредбите на член 11, параграф 11 от Закон № 80/05 тарифа представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО (съображения 78, 79, 94 и 117 от обжалваното решение).

68 Жалбоподателят оспорва този извод, като се позовава на динамично тълкуване на националните разпоредби в областта на обезщетенията. Той поддържа, че с последните се установява компенсаторен механизъм, който е особен, тъй като е гъвкав, а количеството електроенергия е единственият от трите определящи обезщетението фактора заедно с цената и продължителността, който е окончателно определен.

69 Целта на този механизъм била да гарантира икономическото равновесие за Terni отпреди национализацията през 1962 г. — извънредна и дискриминационна мярка в сравнение с останалите производители на електроенергия за собствени нужди, независимо дали те са конкуренти на Terni, или не. При това положение намерението на законодателя било да обезщети Terni чрез механизъм, който е основан на приравняването на това дружество на фактически производител на електроенергия за собствени нужди и трябва да гарантира дългосрочно еднакво третиране на Terni и на производителите на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване.

70 Следователно съгласно първоначалната логика на обезщетението италианските власти удължили срока на действие на тарифата „Terni“ в съответствие с подновяването на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди, като това удължаване на срока било необходимо за привеждането в действие на мярката за обезщетение и било неразделна част от нея.

71 Тези доводи не могат да бъдат приети.

72 На първо място, трябва да се подчертае, че настоящият спор се вписва в контекста на национализацията на електроенергийния сектор в Италия, която се основава на член 43 от италианската конституция, а правният акт за нейното привеждане в действие е Закон № 1643/62, допълнен с Указ № 1165/63.

73 Ето защо трябва да се изхожда от последните текстове, за да може въпросната национализация да се възприеме във всичките ѝ измерения, включително правно дължимото обезщетение при това положение на едностранно решено от държавата прехвърляне на собственост.

74 От съвсем ясната формулировка на член 6 от Указ № 1165/63 обаче следва, че тарифата „Terni“ е предоставена като обезщетение за точно определен период, без възможност за продължаване. Така същият този член гласи, че доставките на електроенергия за Terni „трябва да се извършват до 31 декември 1992 г.“, като посочването на конкретна дата изключва a priori всякаква трудност при тълкуване на времевия обхват на разпоредбата.

75 Освен това жалбоподателят не посочва нито една разпоредба от Закон № 1643/62 или от Указ № 1165/63, която да предвижда изменение на срока на прилагане на тарифата „Terni“, с възможност за удължаване на този срок след предвидената дата на изтичане. От друга страна, следва да се отбележи, че възможността за промяна на цената, по която се доставя електроенергия на Terni, е изрично предвидена от националния законодател в член 8 от Указ № 1165/63.

76 Жалбоподателят подчертава, че за да приеме датата 31 декември 1992 г. в Указ № 1165/63, към момента на извършване на национализацията националният законодател взема предвид датата на изтичане на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди, като същевременно жалбоподателят поддържа, че липсата на изрична разпоредба относно възможността да се измени срокът на прилагане на тарифата „Terni“ според срока на концесиите се обяснява с факта, че подновяването на последните представлява, за същия този законодател и към същия този момент, „съвсем непредвидимо“ събитие.

77 Следва да се отбележи, че първоначалното определяне на срок на действие на концесиите само по себе си вече поставя въпроса за това какво ще стане с тези концесии след тяхното изтичане, а запазването им вследствие на законодателно удължаване на срока или на конкурс или търг е предвидима хипотеза, а не „съвсем непредвидимо“ събитие. Ето защо от преписката е видно, че липсата в националното законодателство на изрична разпоредба, която да предвижда възможност за изменение на срока на прилагане на тарифата „Terni“, изглежда е просто резултат от избора на законодателя да обезщети Terni чрез преференциална тарифа за доставка на електроенергия за точно определен период, фиксиран окончателно към момента на национализацията.

78 Направеният по-горе анализ не може да се постави под въпрос, дори да се предположи в съответствие с указанията на жалбоподателя, че при тълкуването на въпросните национални разпоредби, независимо от еднозначната им формулировка, следва да се вземат предвид контекстът и волята на националния законодател.

79 Жалбоподателят най-напред представя подготвителни парламентарни материали, и по-специално материали от следобедното заседание на Долната камара от 18 септември 1962 г. и материали от следобедното заседание на Горната камара от 15 ноември 1962 г.

80 Във връзка с първите той посочва следния пасаж:

„Какво можем да направим [за да обезщетим Terni]? […] Комисията първоначално възприе съвсем конкретен критерий: за експлоатираните понастоящем от Terni обекти да се предоставят консумираните през 1961 г. количества електроенергия, по цените от тази година. От друга страна, ние можем да зададем критерий".

81 По отношение на заседанието на Горната камара жалбоподателят посочва, че е било изрично уточнено, че целта на предоставената на Terni особена форма на обезщетение „естествено е да не се наруши вътрешното равновесие на това предприятие".

82 Тези две позовавания разкриват най-много загрижеността на народните представители, от една страна, да се запази финансовото равновесие на Terni, спрямо което дружество по принцип не е трябвало да се прилага Закон № 1643/62, и от друга, да се възприеме критерий или механизъм за обезщетение — нещо, което всъщност е намерило израз в законодателството с избора на специфичен начин на обезщетение, както свидетелства съдържанието на член 6 от Указ № 1165/63.

83 Безспорно е, че в случая обезщетението се състои не в плащане на общо определена сума, фиксирана според пазарната стойност на отчуждените активи, а в механизъм, който предвижда доставката на дадено количество електроенергия на цената, която Terni би заплащало, ако бе запазило своите производствени инсталации за период, пропорционален на остатъчния срок на отчуждената

концесия, което изразява загрижеността на законодателя да не се нарушава вътрешното равновесие на Terni.

84 Вярно е, че срокът на прилагане на тарифата „Terni“ леко превишава остатъчния срок на концесията на Terni и че според Комисията може да се приеме, че италианските органи са възнамерявали да изравнят изтичането на срока на посочената тарифа с общото изтичане на концесиите за производство на електроенергия от водни източници в Италия (съображение 77 от обжалваното решение).

85 Също така обаче е вярно, че в Указ № 1165/63 националният законодател е приел конкретна дата за изтичане на тарифата „Terni“ без други времеви указания, както и че жалбоподателят не е доказал, че подготвителните парламентарни материали разкриват волята на посочения законодател да обвърже срока на прилагане на тарифата „Terni“ с този на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди в смисъл, че подновяването на последните трябва автоматично да доведе до удължаване на срока на посочената тарифа.

86 На следващо място жалбоподателят изтъква еднозначното тълкуване на волята на националния законодател от върховните италиански юрисдикции и цитира в това отношение Решение № 17686 на Corte suprema di cassazione от 21 ноември 2003 г. и Решение № 606 на Consiglio di Stato от 21 февруари 2005 г., които потвърдили необходимостта, дори след 1992 г., да се осигури сходно третиране на Terni и на производителите на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване.

87 Позоваването на тези две съдебни решения обаче изглежда ирелевантно, доколкото те са постановени след Закон № 9/91, който удължава срока и прави приложими и след изтичането към 31 декември 1992 г. разпоредбите, които предвиждат предоставянето на преференциална тарифа на Terni като обезщетение.

88 Освен това, както посочва жалбоподателят, тези решения са постановени „по дела с напълно различен предмет от този по настоящото дело“. Националните юрисдикции не са сезирани с въпроса дали с удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ след 31 декември 1992 г. италианските власти са нарушили задължението, наложено на държавите членки с член 88, параграф 3 ЕО, да не привеждат в изпълнение нова помощ без предварително да уведомят Комисията.

89 Поставеният пред тези юрисдикции въпрос е дали след изменението на националната тарифна структура на електроенергията Terni трябва да понася допълнителни разходи за доставката на електроенергия. Юрисдикциите дават отрицателен отговор в правния контекст, напомнен в точка 87 по-горе, като се основават на причината за съществуване на специалния режим за определяне на цената на доставка на електроенергия за Terni, който е приет с цел да се обезщети последното дружество след национализацията.

90 Постановено е, че целта на тарифата „Terni“ е да запази в полза на това дружество възможността то да се снабдява с електроенергия „по цени, като цяло аналогични на тези, които самото дружество Terni би плащало, ако можеше да продължи да използва произведената от него електроенергия“, и че следователно от това дружество не може да се изисква да прави „допълнителни разходи [за доставката на електроенергия], от които то би било освободено, ако можеше да продължи да произвежда електроенергия за собствени нужди и следователно да консумира така произведената от него електроенергия“.

91 Тези мотиви са в противоречие с тезата на жалбоподателя. Обратно на твърденията на жалбоподателя, националните юрисдикции са приели, че не тарифата за електроенергия, по която Terni трябва да плаща на ENEL, трябва да продължи да бъде аналогична на „тарифата на останалите производители на електроенергия за собствени нужди, а че тя трябва да съответства на цените, които „самото дружество Terni“ би плащало, ако можеше да продължи да използва електроенергия за собствени нужди — нещо, което е възможно само въз основа на неговата концесия за производство на електроенергия от водни източници и за срока на тази концесия.

92 В съответствие с така определената от националните юрисдикции логика на обезщетение по отношение на фактора, свързан с цената на електроенергията, срокът на действие на тарифата „Terni“ не може, както правилно изтъква Комисията, да не отчита остатъчния срок на отчуждената концесия и да бъде обвързан с това какво ще стане с концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди.

93 На второ място, следва да се припомни, че законодателството относно удължаванията на срока на концесиите за производство на електроенергия от водни източници, което е прието след Закон № 1643/62 и Указ № 1165/63, противоречи на възприетото от жалбоподателя тълкуване на тези текстове, според което последните обвързвали срока на действие на тарифата „Terni“ чрез един вид динамично и мълчаливо препращане с този на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди, като удължаването на срока на действие на концесиите автоматично водело до удължаването на срока на действие на посочената тарифа.

94 Това тълкуване се опровергава от факта, че удължаванията на срока на действие на тарифата „Terni“, които изобщо не са автоматични, налагат законодателна намеса, за да се измени определеното с Указ № 1165/63 първоначално обезщетение.

95 С първото удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“, което произтича от член 20, параграф 4 от Закон № 9/91, също така е удължен до 2001 г. срокът на съществуващите към тогавашния момент концесии за производство на електроенергия от водни източници. Този закон не може да се сведе, както прави жалбоподателят, само до едновременно удължаване до 2001 г. на срока на действие на тарифата „Terni“ и на срока на действие на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди, доколкото той има двойна цел — да удължи срока на действие на тарифата „Terni“, но и да я премахне в края на 2007 г. (вж. съображение 19 от обжалваното решение), на по-късна дата, която следователно е независима от тази на изтичане на съществуващите към тогавашния момент концесии за производство на електроенергия от водни източници. Тези два елемента са неделими и на практика доказват, че въпросът за срока на действие на посочената тарифа е различен от този за положението на производителите на електроенергия за собствени нужди.

96 Фактът, че създалото се положение за дружествата Terni е различно от това за дружествата на производителите на електроенергия за собствени нужди се потвърждава от това, че през 1999 г. италианските органи се намесват само за да подновят до 2010 г. съществуващите към тогавашния момент концесии за производство на електроенергия от водни източници.

97 Второто удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ произтича от член 11, параграф 11 от Закон № 80/05, който гласи:

„За да се даде възможност за развитие и преструктуриране на производството на съответните предприятия, срокът за прилагане на благоприятни тарифни условия към доставките на електроенергия, предвидени в член 1, параграф 1, [буква] в) от преобразувания Декрет-закон № 25 от 18 февруари 2003 г., с измененията в Закон […] № 83 от 17 април 2003 г., се удължава до края на 2010 г., при приложимите към 31 декември 2004 г. тарифни условия“.

98 В посочената разпоредба концесиите за производство на електроенергия от водни източници дори не се споменават и в нея не се съдържа никакво указание, което позволява да се приеме, че законодателят е имал намерение да обвърже срока на действие на тарифата „Terni“ със срока на действие на посочените концесии.

99 Напротив, от същата разпоредба следва, че тарифата „Terni“ е само едно от благоприятните тарифни условия, чието удължаване има за цел да „даде възможност за развитие и преструктуриране на производството на съответните предприятия“. В съображение 67 от обжалваното решение, което е част от обобщението на изразеното в хода на официалната процедура по разследване становище на италианските власти, се уточнява подчертаното от тези власти, че:

„[О]спореното удължаване на тарифата съгласно член 11, параграф 11 от Закон № 80/2005 е свързано с мащабна програма за инвестиции, които ThyssenKrupp

осъществява в индустриалната зона на Terni-Narni. Според този план за действие в областта ще бъдат разработени нови мощности за производство на електроенергия. Поради това тарифата служи като временно решение до създаването на такива производствени мощности и нейното премахване би застрашило направените към момента инвестиции“.

100 Както се посочва в съображение 61 от обжалваното решение относно „политическите причини за второто удължаване“, италианските власти изтъкват следното:

„[т]арифата е необходима, за да създаде условия на равнопоставеност между тези дружества с висока енергийна интензивност, които действат в Италия, и техните конкуренти в [Европейския съюз], които също се възползват от намалени цени на електроенергията (въз основа на тарифа или договор), докато не бъдат завършени текущи инфраструктурни проекти за производство на електроенергия и транспорт. Ако тарифата бъде премахната, въпросните дружества ще преместят дейността си извън [Европейския съюз]. Това неизбежно би довело до индустриална криза и сериозна загуба на работни места в засегнатите региони. Ето защо според [Италианската република] тарифата “Terni „следва да се смята за [временно решение]“

101 Следователно не става дума за мярка, която представлява продължение от правна гледна точка на обезщетението, получавано от Terni поради национализацията през 1962 г. на производството на това дружество на електроенергия от водни източници.

102 Освен това трябва да се отбележи, че удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ е направено почти шест години след подновяването с Указ № 79/99 на концесиите за производство на електроенергия от водни източници, като подобен промеждутък от време е в противоречие с твърдението за връзка между спорната мярка и удължаването на срока на посочените концесии.

103 Жалбоподателят поддържа, че ако срокът на действие на тарифата „Terni“ не е удължен в същия момент, през 1999 г., това е защото със Закон № 9/91 се установява режим на „плавно премахване“, като посочената тарифа е трябвало да престане да се прилага през 2007 г. Достатъчно е да се констатира, че този довод изобщо не поддържа тезата на жалбоподателя, а само потвърждава, че създалото се положение за тарифата „Terni“ е различно от това за производителите на електроенергия за собствени нужди, които притежават концесии за производство на електроенергия от водни източници.

104 Тази констатация за обективна връзка между планираното и постепенно премахване на тарифата „Terni“ и липсата на удължаване на срока ѝ през 1999 г. не може да се постави под въпрос с простото предположение на жалбоподателя, че срокът на въпросната тарифа не е удължен през 1999 г., тъй като се очаквало намаляване на цената на електроенергията вследствие либерализирането на пазара — хипотеза, която впрочем въобще не е подкрепена с доводи от жалбоподателя.

105 Всъщност през 1991 г. италианските власти очевидно са взели решение постепенно да преустановят прилагането на тарифата „Terni“, а през 2005 г. са променили становището си, като спорната мярка съпътства направените по-конкретно от жалбоподателя инвестиции.

106 Накрая следва да се отбележи, че няколко месеца след удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ със Закон № 266/05 е извършено ново удължаване на срока на концесиите за производство на електроенергия от водни източници (до 2020 г.), без обаче да е предвидено съответно удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“.

107 На трето място, следва да се подчертае, че доводите на жалбоподателя, изведени от решението от 6 август 1991 г., и по-общо от твърдените противоречия в позицията на Комисията, изглеждат ирелевантни.

108 Жалбоподателят най-напред поддържа, че от решението от 6 август 1991 г. „да не повдига възражения“ срещу прилагането на Закон № 9/91 и от разменената кореспонденция между Комисията и италианските власти следва, че тази институция е приела извода, че удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ през 1991 г. представлява продължение от правна гледна точка на взетата със Закон № 1643/62, както и с Указ № 1165/63 компенсаторна мярка за Terni, и че като такава мярка въпросният тарифен режим не е подчинен на общностната правна уредба относно държавните помощи.

109 Безспорно е, че след като италианските власти отправят уведомление за Закон № 9/91, с член 20, параграф 4 от който за пръв път е удължен срокът на действие на тарифата „Terni“, Комисията приема решението от 6 август 1991 г., с което решава да не повдига възражения.

110 В обжалваното решение Комисията уточнява, без да е опровергана от жалбоподателя, че е уведомена за Закон № 9/91 едновременно с уведомлението за Закон № 10/91, който също се отнася до въпроса за електроенергията, и че документите, въз основа на които Комисията е взела своето решение, съдържат само кратко описание и оценка на членовете, които са от значение от гледна точка на държавните помощи. Член 20, параграф 4 от Закон № 9/91, в който се предвижда удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“, не е бил споменат (вж. съображения 20 и 134 от обжалваното решение).

111 Комисията добавя, че за съжаление с оглед на тази оскъдна информация е невъзможно да се проследи обосновката по този случай, и по-специално да се разбере дали Комисията е изследвала и е възнамерявала да одобри тарифата „Terni“, но че във всеки случай Италианската република е направила уведомление за целия закон и решението за одобрение също се отнася до целия закон (съображения 135 и 136 от обжалваното решение).

112 Обратно на твърденията на жалбоподателя, Комисията обявила „помощта по двата закона за съвместима с правилата относно държавната помощ“ (съображение 20 от обжалваното решение).

113 Този извод се потвърждава от текста на решението от 6 август 1991 г., в което Комисията посочва, че „като се има предвид, че икономията на енергия е една от целите на енергийната политика на Общността, и след като разгледа предвидените със [съответните] закони финансови стимули в светлината на ангажиментите на италианските власти във връзка с някои разпоредби, [тя] реши да не повдига никакво възражение относно тяхното прилагане“. Позоваването на екологична цел и на поети от националните органи ангажименти, което изрично е направено в следващите параграфи от същото решение чрез споменаването по-специално на предвидения за регионалните помощи максимален размер, потвърждава, че след като първоначално са счетени за помощи, съдържащите се в Закони № 9/91 и № 10/91 мерки са одобрени като съвместими с общия пазар, макар в решението от 6 август 1991 г. да не е изрично посочена приложената дерогация.

114 Освен това следва да се напомни, че решението да не се повдигат възражения съответства според даденото определение в член 4, параграф 3 от Регламент № 659/1999, който кодифицира и утвърждава практиката по въпросите на разглеждането на държавните помощи в съответствие с общностната съдебна практика (Решение на Съда от 17 юли 2008 г. по дело Athinaïki Techniki/Комисия, C-521/06 P, Сборник, стр. I-5829, точка 5), на положение, при което Комисията след предварително разглеждане констатира, че не са се породили никакви съмнения по отношение на съвместимостта с общия пазар на мярката, за която е отправено уведомление, доколкото попада в рамките на приложното поле на член 87, параграф 1 ЕО, и следователно решава, че тази мярка е съвместима с посочения пазар.

115 Освен това, като се основава на писмо от 19 септември 1991 г. на италианското министерство на промишлеността, търговията и занаятите, изпратено до италианското министерство на държавните участия, жалбоподателят твърди, че

Комисията се е обърнала към италианските власти, за да поиска информация относно предполагаема помощ, предоставена на „дружество Ilva“, по-рано Terni, и че след като получила отговора на посочените власти, съгласно който удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ със Закон № 9/91 не представлява помощ, а форма на удължаване на срока на предвиденото със Закон № 1643/62 обезщетение, Комисията не оспорила това тълкуване.

116 Освен изразеното от Комисията несъгласие във връзка с изпращането на този отговор от италианските власти само от мълчанието на Комисията предвид текста на Регламент № 659/1999 не може да се направи извод, че институцията е приела каквато и да било позиция относно предвидената със Закон № 9/91 мярка, която впрочем вече се съдържа в решението от 6 август 1991 г.

117 Във всеки случай е важно да се подчертае, че удължаването със Закон № 9/91 на срока на действие на тарифата „Terni“ не е спорната мярка, довела до приемането на обжалваното решение, което е предмет на настоящата жалба, както и че доводите на жалбоподателя, изведени от решението от 6 август 1991 г. и от твърдяна размяна на кореспонденция между Комисията и италианските власти, са свързани със спора относно твърдяното нарушение от тази институция на принципа на защита на оправданите правни очаквания, предмет на последното правно основание за отмяна, изложено от жалбоподателя.

118 На следващо място последният поддържа, че обжалваното решение е противоречиво, тъй като в него Комисията квалифицира спорната мярка като държавна помощ, признавайки същевременно, че логиката на удължаванията на срока се състои в това „да се запази [еднаквото] отношение към тези производители на електроенергия от водни източници, които са подновили концесиите си“ (съображение 92 от обжалваното решение), че първоначалната продължителност е определена в зависимост от датата на изтичане на концесиите за производство на електроенергия от водни източници (съображение 77 от обжалваното решение), или че избраният през 1962 г. от италианския законодател метод за компенсиране е обоснован дотолкова, доколкото позволява да се „неутрализира риск[ът] от допълнително увреждане […] за Terni през годините, например в случай на увеличение на цените на електроенергията“ (съображение 73 от

обжалваното решение), като последното твърдение представлявало мълчаливо признание на факта, че претърпяната от Terni в резултат от отчуждаването вреда била тясно свързана с предимството, от което могат да се ползват останалите производители на електроенергия за собствени нужди.

119 Тези доводи са основани на частичен и субективен прочит на обжалваното решение, и по-специално на съображение 92 от него, което обобщава анализа на Комисията и има следния текст:

„Що се отнася до удължаванията на срока на тарифата „Terni“, Комисията смята, че техният смисъл е да се запази [еднаквото] отношение спрямо тези производители на електроенергия от водни източници, които са подновили концесиите си. При все това такова еднакво отношение, което е в основата на компенсаторния механизъм, е предвидено при споразуменията за [отчуждаване] единствено за срок от [30] години, а не безсрочно. Следователно поради причините, вече обяснени в съображения от 73 до 78 по-горе, тези удължавания нямат компенсаторен характер“.

120 В съображение 93 от обжалваното решение Комисията добавя следното:

„Това заключение е дори още по-очевидно за второто удължаване на срока на тарифата. Това удължаване прекъсва механизма за постепенно преустановяване на подаването на електроенергия, предназначен да улесни прехода на дружествата към пълна тарифа, което е знак, че италианските органи са били убедени, че дружествата са напълно компенсирани. Наистина, [Италианската република] обяснява обстойно причините, които са довели до това второ удължаване и които са свързани единствено с политиката в сферата на промишлеността (вж. [становището на Италианската република] в съображение 60 по-горе)“.

121 Ето защо не съществува нито двусмислие, нито противоречие в разсъжденията на Комисията, според която логиката, възприета при избора на начина на обезщетяване на Terni, не може да обоснове удължаване на срока на прилагане на тарифата „Terni“ над 30-годишния срок, който съвсем конкретно е определен от националния законодател.

122 На последно място, следва да се отбележи, че разсъжденията на жалбоподателя биха довели до предоставянето на обезщетение с неопределена продължителност и следователно неограничено в количествено отношение — положение, чиято правомерност не е доказана от жалбоподателя от гледна точка нито на националния правен ред, нито на практиката на ЕСПЧ.

123 Необходимо е да се напомни, че решението на италианските власти да национализират производството на Terni на електроенергия от водни източници е прието в съответствие с член 43 от италианската конституция, според който „[з]аконът може в обществен интерес, чрез отчуждаване и след обезщетяване, да запази поначало или да прехвърли — на държавата, на публичноправни органи или на сдружения на работници или на потребители — определени дейности или категории дейности, които са свързани с основни обществени услуги или с енергийни източници, или с монопол, и са от първостепенен обществен интерес“.

124 Жалбоподателят посочва, че съгласно практиката на Corte suprema di cassazione и на Corte costituzionale (италианския Конституционен съд) обезщетението трябва да е „сериозно“, „подходящо и достатъчно“, а при изчисляването му да се изхожда от „стойността на имуществото предвид неговите основни характеристики, проявяващи се при евентуалната му икономическа употреба“.

125 Комисията не оспорва тези твърдения и цитира Решение № 5/1980 от 30 януари 1980 г. на Corte costituzionale, в което се уточнява следното:

„Въпреки че с обезщетението, гарантирано на лицето, по отношение на което е извършено отчуждаване […] не се поправя напълно претърпяната загуба — доколкото е необходимо правото на частноправния субект да се съгласува с общия интерес, на който служи отчуждаването — все пак то не може да бъде определено в незначителен или чисто символичен размер, а трябва да представлява действителна компенсация. За да е възможно това, при изчисляването на обезщетението следва да се изхожда от стойността на имуществото с оглед на неговите основни характеристики, проявяващи се при евентуалната му икономическа употреба, в съответствие със закона“.

126 Безспорно е, че предвиденият в член 6 от Указ № 1165/63 начин на обезщетение е определен съобразно характеристиките на национализирания актив, а именно обектите за производство на електроенергия, експлоатирани въз основа на концесия, чийто срок би трябвало да позволи на концесионера да амортизира инвестицията.

127 Така Италианската република решава да предостави обезщетение не под формата на плащане на общо определено обезщетение, фиксирано въз основа на пазарната стойност на отчужденитe активи, а чрез доставката на Terni на дадено количество електроенергия на цената, която то би плащало, ако бе запазило своите инсталации. Във връзка с това националните органи логично отчитат остатъчния срок на концесията на Terni, за да определят срока на прилагане на тарифата „Terni“, като датата на изтичане на последната е дори малко след тази на посочената концесия.

128 Както подчертава Комисията в съображение 75 от обжалваното решение, следователно общият размер на обезщетението зависи от продължителността на тарифата „Terni“.

129 Според жалбоподателя срокът на действие на посочената тарифа трябва в съответствие с първоначалната логика на възприетия от националния законодател механизъм за обезщетяване да се удължава системно в зависимост от подновяванията на концесията на производителите на електроенергия за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване, така че да се неутрализират „трайно“ вредоносните последици от национализацията предвид повишаването на цената на електроенергията.

130 Тълкуването от жалбоподателя на член 6 от Указ № 1165/63 би довело до това обезщетението за национализацията на производството на Terni на електроенергия от водни източници да бъде предоставено за неопределен срок, изчисляването на неговия размер да зависи от последващи събития, настъпили дори няколко години след датата на национализация, и следователно както размерът на обезщетението, така и стойността на национализирания актив да бъдат неопределени и неограничени.

131 Следва обаче да се констатира, че жалбоподателят не посочва нито норма, нито принцип на общностното право, нито разпоредба от националния правен ред, нито решение на национална юрисдикция, на които може да се основе неговото тълкуване, което води до предоставянето на обезщетение за неопределен период или предвижда по общ начин възможността за отчитане на събития, настъпили след определянето на обезщетението, за да се измени оценката на национализираното или отчужденото имущество, и следователно обхватът на обезщетението.

132 Впрочем жалбоподателят изглежда признава невъзможността да се защитава подобно тълкуване, като прави признание във връзка със съдържанието на разпоредба, на която се позовава Комисията, а именно член 32 от Президентски указ № 327 от 8 юни 2001 г. за уеднаквяване на законовите и подзаконовите разпоредби относно отчуждаването в обществен интерес. В това отношение той посочва, че „действително е вярно, че предоставеното поради отчуждаване обезщетение не може да бъде мярка с неопределен срок“ и че обезщетението „трябва да бъде ясно установено по предвидим начин към момента на отчуждаване“. Член 32 от посочения указ всъщност предвижда, че „обезщетението

за извършеното отчуждаване се изчислява въз основа на характеристиките на имуществото към момента на споразумението за прехвърляне или към деня на обнародване на указа за отчуждаване“.

133 Въпреки това жалбоподателят твърди, че „първоначалният гъвкав компенсаторен механизъм, предвид характера на изключение на извършеното спрямо Terni отчуждаване, се потвърждава и от предвидените в член 1 от Допълнителния протокол към [ЕКПЧ] принципи, както и от практиката на ЕСПЧ“.

134 Посоченият член, озаглавен „Защита на собствеността“, гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Никой не може да бъде лишен от своята собственост освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито счетат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на собствеността в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби“.

135 Достатъчно е да се констатира, че с тази разпоредба се закрепва правото на собственост, като се определят неговите предели, както и че изводът на жалбоподателя по настоящото производство не може да се обоснове с позоваването само на този текст.

136 Що се отнася до практиката на ЕСПЧ, жалбоподателят цитира решение от 11 април 2002 г. по дело Lallement с/у Франция, от което следвало, че изискването да се предостави обезщетение, което е „разумно с оглед на стойността на отчужденото имущество“, може „понякога да наложи необходимостта да се предвидят суми, които са значително по-високи от самата стойност на отчужденото имущество“.

137 В посоченото решение, което се отнася до отчуждаването на недвижим имот, използван за селскостопански цели, ЕСПЧ напомня, че с мярката на намеса по отношение на правото на зачитане на собствеността като отчуждаването трябва да се намери „справедливо равновесие“ между изискванията на общия интерес на общността и императивните изисквания за защита на основните права на личността. При отчуждаването това равновесие по принцип е постигнато, когато лицето, спрямо което е извършено отчуждаването, получи обезщетение, „разумно с оглед на“ пазарната стойност на имуществото, дори ако законни цели в обществен интерес могат да са довод в подкрепа на плащане на по-ниска от пълната пазарна стойност. Според ЕСПЧ независимо от свободата на преценка на държавата, когато отчужденото имущество е „средството за работа“ на лицето, спрямо което е извършено отчуждаването, изплатеното обезщетение не е разумно с оглед на стойността на имуществото, ако по един или друг начин не покрива тази конкретна загуба или не дава възможност такова средство да бъде отново придобито след отчуждаването (точки 18, 20, 23).

138 При все това не само направената от жалбоподателя аналогия между положението на Terni и положението, довело до посоченото съдебно решение, т.е. отчуждаването на земеделски земи, което засяга средствата за производство на земеделския стопанин и може да постави под въпрос възможността той да продължи своята професионална дейност, е спорна, но и решението на ЕСПЧ не съдържа никакво изрично указание относно необходимостта да се предвидят суми, които са значително по-високи от самата стойност на отчужденото имущество“.

139 Това решение всъщност се основава на отношението на пропорционалност, което трябва да съществува между размера на обезщетението и дадената стойност на отчужденото имущество — мотиви, които са несъвместими с резултата от направеното от жалбоподателя тълкуване на член 6 от Указ № 1165/63, което

ако не бъде конкретизирано във времево отношение, би могло да доведе до неограничено или безсрочно право да се ползва тарифата „Terni“.

140 От всичко изложено дотук следва, че не може да се приеме, че предоставеното през 2005 г. със спорната мярка удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ е неразделна част от обезщетението, дължимо на Terni за извършеното спрямо него отчуждаване през 1962 г. Това твърдение на жалбоподателя по-скоро произтича от екстраполиране на първоначалната логика на обезщетяване, възприета от националния законодател, която се основава на приравняването на Terni на фактически производител на електроенергия за собствени нужди. Това твърдение има за цел да се стигне до освобождаване от времевото ограничение, определено за прилагането на тарифата „Terni“, и води до изопачаване на ясния и точен текст на член 6 от Указ № 1165/63.

141 Следователно правилно, след като уточнява, че несъмнено снабдяването с електроенергия на по-ниски цени в сравнение с обикновената тарифа за електроенергия предоставя ясно изразено икономическо предимство за получателите, чиито производствени разходи са намалени и конкурентната им позиция е засилена (съображение 99 от обжалваното решение), Комисията прави извод, че считано от 1 януари 2005 г. предоставената на дружествата Terni преференциална тарифа представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО.

142 Следователно правното основание, изведено от нарушение на член 87, параграф 1 ЕО, трябва да се отхвърли.

По правното основание, изведено от нарушение на съществените процесуални правила и на членове 87 ЕО и 88 ЕО поради явна грешка в преценката на предоставеното от италианските власти икономическо проучване

По нарушението на съществените процесуални правила

— Доводи на страните

143 Жалбоподателят посочва, че с писмо от 20 февруари 2007 г. Комисията изрично иска от Италианската република да ѝ предостави информация, която позволява да се направи обективно сравнение между стойността на отчуждените активи и стойността на предоставеното с тарифата „Terni“ предимство от началото на този режим до 2010 г., като се актуализират въпросните стойности, за да бъде възможно сравнението. Той подчертава, че в посоченото писмо Комисията е уточнила, че исканата информация „е необходима, за да направи заключение по въпросните преписки“, което довело италианските власти и дружествата получатели до извода, след като упражнили признатите им при участието в официалната процедура по разследване права, че при решаването на въпроса за квалификацията на тарифата „Terni“ като държавна помощ решаващо значение ще има резултатът от поисканията сравнителен анализ.

144 В отговор на това искане през април 2007 г. италианските власти представили на Комисията проучване, извършено по искане на дружествата Terni от независим и признат в електроенергийния сектор консултант, в което се разкрива, че общата стойност на предоставеното с тарифата „Terni“ предимство е

по-малка от счетоводната стойност (актуализирана през 2006 г.) на отчуждено-то вследствие на национализацията имущество, и че следователно не е налице свръхкомпенсиране.

145 В обжалваното решение обаче Комисията поддържала по импровизиран и „удобен за нея“ начин, че проучването е напълно ирелевантно, считайки че преценката дали компенсаторният механизъм е адекватен, може да се направи само към момента на отчуждаване (ex ante), а не след него (ex post).

146 Обжалваното решение било прието при условия, които попречили на жалбоподателя да упражни в пълна степен правото си на защита и да участва в процедурата във връзка с въпроса, съставляващ нейния предмет. Всъщност, като не уведомила жалбоподателя за драстичната промяна в преценката си в хода на процедурата, Комисията отклонила вниманието му към аспекти, които в крайна сметка счела за напълно ирелевантни в обжалваното решение. Така било из-вършено тежко нарушение на принципа на състезателност, който представлявал основната и ненарушима гаранция на всяка административна, включително общностна процедура. Нямало административна процедура, по отношение на която да може да отпадне изискването за спазване на основния принцип на правото на защита на частноправните субекти, участващи в такава процедура.

147 Съдебната практика, посочена от Комисията в писменото ѝ становище, се основавала на неправилно тълкуване на член 20 от Регламент № 659/1999 и не отчитала член 88, параграф 2 ЕО, който предвиждал състезателно производство, доколкото Комисията трябвало да „уведоми заинтересованите лица да представят своите мнения“.

148 Жалбоподателят изтъква, че е очевидно, че държавата членка със сигурност не е единственият правен субект, засегнат от акта за обявяване на дадена мярка за несъвместима по смисъла на член 87 ЕО. Обратно, както получателят на помощта, така и конкурентните му предприятия, в качеството си на „заинтересовани лица", били пряко засегнати от признатото на общностната администрация правомощие по вземане на решения и от свързаното с него правомощие да се изиска възстановяването на неправомерните помощи, като се има предвид, че те били процесуално легитимирани да обжалват отрицателно решение на Комисията. Следователно правото на защита било свързано с административните актове, които са неблагоприятни за всички адресати (т.е. както за държавата, така и за третите лица, изключени от санкционираната от Комисията помощ), и това неблагоприятно положение трябвало да се разглежда като условие за прилагането на принципа на състезателност спрямо всички адресати.

149 В цитираната от Комисията съдебна практика най-малкото се признавало, че „правото [на заинтересованите страни, различни от държавата членка], да участват в административната процедура [трябва да бъде осигурено] по подходящ начин, като се отчитат конкретните обстоятелства по случая". В настоящото дело обаче един от аспектите с решаващо значение във връзка с отговора на въпроса за съвместимостта на тарифата „Terni" с общностната правна уредба в областта на държавните помощи била преценката на икономическото и финансово положение на дружествата Terni към момента на извършеното със Закон № 1643/62 отчуждаване. Според жалбоподателя този аспект е също толкова решаващ, без значение дали решението по делото зависи от сравнението между актуализираната стойност на отчуждените от Terni активи и актуализираната до 31 декември 2010 г. стойност на тарифата „Terni", или пък спорният аспект се отнася само до възможността скорошното удължаване на срока на тази тарифа да се счита за допълнително обезщетение за отчуждаване, което има характер на изключение, по отношение на Terni.

150 Накрая жалбоподателят поддържа, че дори ако предходното се пренебрегне, в официалната процедура по разследване Комисията все пак допуснала тежко нарушение на съществените процесуални правила както спрямо него, така и спрямо Италианската република. Дори да се приемело ограничително виждане по отношение на правото на защита на жалбоподателя, обжалваното решение пак било незаконосъобразно, тъй като било засегнато от непоправим порок, а именно противоречие между събраните доказателства, мотивите и разпоредителната част на обжалваното решение. Всъщност заинтересованите от процедурата

лица не се били ползвали от адекватни гаранции, които да им дадат възможност да оспорят позицията на органа, образувал процедурата по повод на въпрос, който впоследствие се оказал съществен за приемането на обжалваното решение. Това неправомерно бездействие фактически лишавало от всякаква полезност подробния отговор от страна на Италианската република на въпросите, поставени от Комисията с писмото ѝ от 20 февруари 2007 г.

151 Комисията възразява, че според постоянната съдебна практика в рамките на процедурата за контрол върху публичните помощи получателите на помощта не могат да искат обсъждане с Комисията при условията на състезателност, нямат право на защита и не могат да се позовават на правото на защита на държавата членка, срещу която е започната процедурата.

152 За изчерпателност Комисията твърди, че в настоящия случай изобщо не може да бъде упрекната в нарушаване на принципа на състезателност или на правото на защита на Италианската република. Така тя твърди, че в хода на процедурата никога не е указвала на посочената държава членка, че ще прецени ex post дали тарифата „Terni“ е подходяща, без да провери дали предвиденото със спорната мярка удължаване на срока на действие на тази тарифа може да бъде обосновано като обезщетение за извършеното през 1962 г. отчуждаване спрямо Terni — нещо, което се потвърждава от факта, че в процедурата италианските власти и дружествата Terni всъщност изтъкват доводи, чиято цел е да се докаже, че посоченото удължаване на срока на действие трябва да се счита за неразделна част от предвидения ex ante с Указ № 1165/63 механизъм за обезщетяване на Terni.

153 Комисията подчертава, че макар да счела за ирелевантно представеното от италианските власти проучване, тя все пак го разгледала по същество и направила извод, че методът на който то се основава, е неточен и/или неправилен. Тя добавя, че с твърдението си, че „във всеки случай [обжалваното] решение е незаконосъобразно, тъй като е непоправимо опорочено от противоречие между събраните доказателства, мотивите и съдържанието на разпоредителната част“,

жалбоподателят повдига ново правно основание, което в приложение на член 48, параграф 2 от Процедурния правилник трябва да се обяви за недопустимо.

— Съображения на Общия съд

154 Необходимо е да се напомни, че с писмо от 19 юли 2006 г. Комисията информира Италианската република за решението си да започне предвидената в член 88, параграф 2 ЕО процедура и че с публикуването на посоченото решение в *Официален вестник на Европейския съюз* тя приканва третите заинтересовани лица да представят становищата си относно спорната мярка.

155 След като констатира, че допълнителна информация „е необходима, за да направи заключение", с писмо от 20 февруари 2007 г. Комисията иска от Италианската република да ѝ предостави по-конкретно информация, която позволява да се направи обективно сравнение между стойността на отчужденитe активи и стойността на предоставеното с тарифата „Terni" предимство, от началото на този режим до 2010 г., като се актуализират въпросните стойности.

156 В отговор на това искане през април 2007 г. италианските власти изпращат на Комисията проучване, извършено по искане на дружествата Terni от независим консултант, в което се посочва, че общата стойност на предоставеното с тарифата „Terni" предимство е по-малка от счетоводната стойност (актуализирана през 2006 г.) на отчужденото вследствие на национализацията имущество и следователно се прави извод, че не е налице свръхкомпенсиране.

157 От съображения 82 и 83 от обжалваното решение е видно, че Комисията преди всичко е счела това проучване за ирелевантно, тъй като адекватността на компенсаторния механизъм следва да се анализира единствено ex ante, т.е. към момента на отчуждаване. В съответствие с този подход Комисията заключава, че до изтичане на срока на първоначалното компенсаторно тарифно споразумение (и единствено до тази дата) получателите не са получили никакво предимство, като това заключение не може да бъде поставено под съмнение в резултат на прилагане на алтернативни изчисления за печалба и загуба, особено когато тези изчисления са направени ретроспективно.

158 Комисията разглежда по същество, субсидиарно, представеното от италианските власти проучване и прави извод, че методът, на който то се основава, е неточен и неправилен, доколкото в това проучване систематично се подценява предоставеното на дружествата Terni предимство и по всяка вероятност се надценява стойността на отчужденитe активи (съображения 87—90 от обжалваното решение).

159 На първо място, жалбоподателят твърди, че обжалваното решение било прието при условия, попречили му да упражни правото си на защита и „да участва в процедурата във връзка с въпроса, съставляващ нейния предмет“. След като получила проучването с поискания сравнителен анализ, Комисията счела, импровизирано и без да го информира, че това проучване е напълно ирелевантно. Като не го уведомила за промяната в хода на процедурата на преценката си относно поисканата с писмото от 20 февруари 2007 г. информация, и следователно относно спорната мярка, Комисията не дала възможност на жалбоподателя да оспори, в рамките на официалната процедура по разследване, позицията на институцията относно неправомерността на удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ с оглед на правната уредба относно държавните помощи.

160 Тези доводи не могат да бъдат приети.

161 Що се отнася до твърдяното нарушаване на правото на защита, от постоянната съдебна практика следва, че процедурата за контрол върху държавните помощи предвид нейната обща структура е процедура, която започва спрямо държавата членка, отговаряща за предоставянето на помощта, с оглед на нейните задължения към Общността (Решение на Съда от 10 юли 1986 г. по дело Белгия/Комисия, 234/84, Recueil, стр. 2263, точка 29 и Решение на Съда от 24 септември 2002 г. по дело Falck и Acciaierie di Bolzano/Комисия, C-74/00 P и C-75/00 P, Recueil, стр. I-7869, точка 81).

162 В рамките на тази процедура заинтересованите лица, различни от държавата членка, отговаряща за предоставянето на помощта, не биха могли да претендират за участие в обсъждане с Комисията при условията на състезателност, каквато възможност е предвидена в полза на съответната държава членка (Решение на Съда от 2 април 1998 г. по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, C-367/95 P, Recueil, стр. I-1719, точка 59 и Решение на Съда по дело Falck и Acciaierie di Bolzano/Комисия, точка 161 по-горе, точка 82). Следователно те имат главно ролята на източник на информация за Комисията (Решение на Общия съд от 22 октомври 1996 г. по дело Skibsværftsforeningen и др./Комисия, T-266/94, Recueil, стр. II-1399, точка 256 и Решение на Общия съд от 25 юни 1998 г. по дело British Airways и др./Комисия, T-371/94 и T-394/94, Recueil, стр. II-2405, точка 59).

163 В това отношение нито една разпоредба от процедурата за контрол върху държавните помощи не отрежда специална роля сред заинтересованите лица на получателя на помощта. Следва впрочем да се припомни, че процедурата за контрол върху държавните помощи не е процедура, която започва „срещу" получателя на помощта, в какъвто случай той би се ползвал с права, които са също толкова широки, колкото и самото право на защита като такова (Решение по дело Falck и Acciaierie di Bolzano/Комисия, точка 161 по-горе, точка 83 и Решение на Общия съд от 8 юли 2004 г. по дело Technische Glaswerke Ilmenau/Комисия, T-198/01, Recueil, стр. II-2717, точка 193).

164 Жалбоподателят твърди, че горепосочената съдебна практика се основава на неправилно тълкуване на член 20 от Регламент № 659/1999 и не отчита член 88, параграф 2 ЕО, който предвиждал състезателно производство, доколкото Комисията трябвало да „уведоми заинтересованите лица да представят своите мнения".

165 Достатъчно е да се констатира, че целта на разглежданата съдебна практика е именно да тълкува член 88, параграф 2 ЕО, както и членове 6 и 20 от Регламент № 659/1999, в които се предвижда правото на заинтересованите лица да представят становища в хода на официалната процедура по разследване.

166 Освен това, обратно на твърденията на жалбоподателя, той не може да бъде считан за адресат на обжалваното решение, макар то да обявява за несъвместима получената от него помощ. Приетите от Комисията решения в областта на държавните помощи имат за адресати единствено и само съответните държави членки (вж. член 25 от Регламент № 659/1999 и Решение по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, точка 162 по-горе, точка 45).

167 В този контекст следва да се отбележи, че общите принципи на правото като правото на изслушване или принципа на добра администрация, на които се позовава жалбоподателят, не могат да позволят на общностния съд да разшири обхвата на процесуалните права, предоставени от Договора и от вторичното право на заинтересованите лица в рамките на процедури за контрол върху държавните помощи (Решение по дело Technische Glaswerke Ilmenau/Комисия, точка 163 по-горе, точка 194). Фактът, че жалбоподателят е процесуално легитимиран да оспорва обжалваното решение, също не позволява това.

168 Накрая, постановено е, че нито от законодателството относно държавните помощи, нито от съдебната практика следва, че Комисията е длъжна да изслуша получателя на държавни ресурси във връзка с направената от нея правна преценка на разглежданата мярка или да уведоми съответната държава членка — и a fortiori получателя на помощта — за своята позиция, преди да приеме решение, когато на заинтересованите лица и на държавата членка е дадена възможност да представят становището си (Решение по дело Technische Glaswerke Ilmenau/Комисия, точка 163 по-горе, точка 198).

169 Във всеки случай трябва да се подчертае, че жалбоподателят е бил поканен да представи становището си и че той се е възползвал от тази възможност, като е представил подробно становище на Комисията.

170 Жалбоподателят изтъква, че тарифата „Terni“ е законна компенсация, на която Terni е имало право след отчуждаването на активите му, и поради това тя не може да бъде определена като държавна помощ. Той припомня историята на тази тарифа, като посочва, че всички удължавания на срока на действие на тарифата „Terni“ след 1991 г. са съпътствали общото подновяване на концесиите за производство на електроенергия от водни източници за други производители и поради това са били в съответствие с принципа за недопускане на дискриминация между Terni и останалите производители за собствени нужди, по отношение на които не е било извършено отчуждаване, и които поради това са могли да продължат да произвеждат и консумират електроенергия при много ниски разходи (съображения 43 и 44 от обжалваното решение).

171 Следователно в хода на официалната процедура по разследване жалбоподателят е изтъкнал доводи, чиято цел е да се докаже, че удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ трябва да се счита за неразделна част от предвидения ex ante с член 6 от Указ № 1165/63 механизъм за обезщетяване на Terni.

172 Комисията обаче се произнася най-напред именно по този въпрос, за да заключи, че спорната мярка представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО. Следователно жалбоподателят неправилно поддържа, че Комисията му е попречила „да участва в процедурата във връзка с въпроса, съставляващ нейния предмет“ или че тя „без причина го е лишила от правото да оспори позицията на общностната администрация относно неправомерността на удължаването на срока на действие на преференциалната тарифа с оглед на правната уредба относно държавните помощи“.

173 Следва също така да се отбележи, че с твърдението си, че в хода на процедурата Комисията променила драстично преценката си относно поисканата с писмото от 20 февруари 2007 г. информация, и следователно относно спорната мярка, жалбоподателят пренебрегва предмета на официалната процедура по разследване и тълкува превратно текста на искането за информация от 20 февруари 2007 г.

174 Комисията действително е счела за необходимо да събере информация за счетоводната стойност на имуществото, прехвърлено на държавата към момента на национализация. Това обаче не е единственият предмет на съдържащото се в писмото от 20 февруари 2007 г. искане за информация и формулировката, че поисканата информация „е необходима, за да направи заключение“ по въпросната преписка, трябва да се постави в контекста на официалната процедура по разследване и на нейните цели, а именно — да се даде възможност както на заинтересованите страни да бъдат изслушани, така и на Комисията да разполага с пълна информация за всички данни по преписката, преди да вземе своето решение (вж. в този смисъл Решение на Съда от 20 март 1984 г. по дело Германия/Комисия, 84/82, Recueil, стр. 1451, точка 13).

175 Официалната процедура по разследване не може да има обхват, различен от гореописания, и по-специално в нея не може да се направи окончателно произнасяне по някои елементи от преписката, преди да бъде прието крайното решение.

176 От писмото от 20 февруари 2007 г. не би могло да се заключи, както твърди жалбоподателят, че „когато разглежда въпроса дали преференциалната тарифа трябва да се квалифицира като държавна помощ Комисията е приела за решаващо доказването на факта, че (актуализираната) стойност на тази компенсация е по-малка или равна на стойността на отчуждено имущество“. Това твърдение се дължи на неправилно тълкуване на текста на посоченото писмо.

177 Във всеки случай Комисията никога не е указвала нито на италианските власти, нито на дружествата Terni, че ще прецени ex post дали тарифата „Terni“ е подходяща, без да провери дали предвиденото със спорната мярка удължаване на срока на действие на тази тарифа може да бъде обосновано като обезщетение за извършеното през 1962 г. отчуждаване спрямо Terni.

178 От предходните съображения следва, че оплакването, изведено от нарушение на правото на защита на жалбоподателя, трябва да се отхвърли.

179 На второ място, жалбоподателят твърди, че дори да се приеме (quod non) ограничителното виждане по отношение на правото на защита на заинтересованите страни в рамките на производството, образувано съгласно Регламент № 659/1999, обжалваното решение пак било незаконосъобразно, тъй като било засегнато от непоправим порок, а именно противоречие между разследването, мотивите и разпоредителната част на обжалваното решение.

180 Комисията иска посоченото твърдение за нарушение да се обяви за недопустимо, като се позовава на нарушение на член 48, параграф 2 от Процедурния правилник, според който в хода на производството не могат да се въвеждат нови правни основания, освен ако те не почиват върху правни или фактически обстоятелства, установени в хода на производството.

181 Следва обаче да се отбележи, че това твърдение за нарушение не може да се счита за ново, тъй като вече е споменато в жалбата. Следователно искането на Комисията то да се обяви за недопустимо трябва да се отхвърли.

182 Изглежда трудно да се установи точният обхват на твърдението за нарушение, тъй като твърдението за „непоправим порок, който се изразява в противоречие между събраните доказателства, мотивите и разпоредителната част на решението“ само по себе си не позволява да се определи конкретната незаконосъобразност с оглед на евентуалното нарушение от Комисията на правна норма или на общ принцип на правото на Съюза.

183 В писмената реплика след формулировката на твърдението за нарушение стои следното обяснение: „[в]същност заинтересованите от процедурата лица не са се ползвали от адекватни гаранции, които да им дадат възможност да оспорят позицията на органа, образувал процедурата (Комисията) по повод на въпрос, който впоследствие се е оказал съществен за решението“. Тези доводи показват, че въпросното твърдение за нарушение не се отличава от това, което е изведено от нарушението на правото на защита на жалбоподателя, което бе отхвърлено, както бе посочено в точка 178 по-горе.

184 На последно място, следва да се отбележи, че в писмената реплика се посочва, че „по време на официалната процедура по разследване Комисията все пак е допуснала тежко нарушение на съществените процесуални правила както спрямо италианската държава, така и спрямо жалбоподателя, като и двамата без причина били лишени от правото да оспорят позицията на […] администрация относно неправомерността на удължаването на срока на действие на преференциалната тарифа с оглед на правната уредба относно държавните помощи“.

185 Доколкото жалбоподателят е възнамерявал да представи правно основание, изведено от нарушаването на правото на защита на Италианската република, посоченото правно основание трябва да се отхвърли като недопустимо и във всички случаи като неоснователно.

186 Всъщност следва да се припомни, че нарушението на правото на защита по своето естество представлява субективна незаконосъобразност (вж. Решение на Общия съд от 8 юли 2004 г. по дело JFE Engineering и др./Комисия, T-67/00, T-68/00, T-71/00 и T-78/00, Recueil, стр. II-2501, точка 425 и цитираната съдебна практика), на която следователно самата засегната държава членка трябва да се позове (вж. в този смисъл Решение на Общия съд по дело Technische Glaswerke Ilmenau/Комисия, точка 163 по-горе, точка 203).

187 Ето защо жалбоподателят не е процесуално легитимиран да излага правно основание, изведено от нарушение на правото на защита на засегнатата държава членка, в конкретния случай Италианската република.

188 Дори ако се предположи, че такова правно основание е допустимо, то не може да бъде прието за основателно.

189 Според постоянната съдебна практика принципът на зачитане на правото на защита изисква на съответната държава членка да бъде дадена възможност да представи по надлежен начин своята гледна точка по становищата, представени в съответствие с член 88, параграф 2 ЕО от заинтересованите трети лица и на които Комисията смята да основе своето решение. Доколкото на съответната държава членка не е била дадена възможност да направи коментар по тези становища, Комисията не може да ги възприеме в своето решение срещу тази държава. За да може обаче такова нарушение на правото на защита да доведе до отмяна, е необходимо при липсата на тази нередност производството да е могло да доведе до различен резултат (Решение на Съда от 11 ноември 1987 г. по дело Франция/Комисия, 259/85, Recueil, стр. 4393, точки 12 и 13, и Решение на Съда от 14 февруари 1990 г. по дело Франция/Комисия, C-301/87, Recueil, стр. I-307, точки 29—31).

190 В настоящия случай е достатъчно да се констатира, че Комисията въобще не е била упрекната, че е основала обжалваното решение на представените от заинтересовани трети лица становища, във връзка с които Италианската република

не е могла да изрази гледната си точка. Съгласно изискванията на член 88, параграф 2 ЕО и на член 6, параграф 2 от Регламент № 659/1999 на Италианската република е била дадена възможност да представи становището си относно решението за започване на процедурата, като тя е била уведомена за становищата на заинтересованите лица по този въпрос, което от своя страна е довело до реакцията, изразена с писмо от 22 декември 2006 г. (съображение 6 от обжалваното решение).

191 Жалбоподателят твърди, че като не е уведомила Италианската република за драстичната промяна в хода на процедурата на преценката си относно поисканата с писмото от 20 февруари 2007 г. информация, и следователно относно спорната мярка, Комисията не е дала възможност на Италианската република, както и на жалбоподателя, да оспорят в рамките на официалната процедура по разследване позицията на Комисията относно неправомерното удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ с оглед на правната уредба относно държавните помощи.

192 Следва да се подчертае, че в представените си пред Комисията становища по време на официалната процедура по разследване Италианската република посочва, че както първоначалните тарифни споразумения, които представляват законно обезщетение на Terni като компенсация за отчуждаването на неговите активи, така и по-нататъшните удължавания на срока на действие на тарифата не представляват държавна помощ. В подкрепа на това твърдение тя цитира различни решения на Съда, съгласно които определени форми на обезщетяване на предприятията не представляват помощ, по-специално в случай на вреди и на услуги от общ икономически интерес (съображение 58 от обжалваното решение).

193 В съображение 59 от обжалваното решение се уточнява също, че:

„Що се отнася до одобряването на тарифата „Terni“ съгласно правилата относно държавна помощ, [Италианската република] подчертава, че Закон № 9/1991,

който определя първото удължаване на тарифата, е предмет на надлежно уведомление пред Комисията и е одобрен от нея. Последващите удължавания на действието на тарифата, които [съпътстват] удължаванията на концесиите за производство на електроенергия от водни източници, следват същата логика, която никога не е била оспорвана от Комисията. Поради това, според [Италианската република], тарифата „Terni“ следва да се смята за съществуваща мярка, която не представлява държавна помощ“.

194 Следователно в хода на официалната процедура по разследване Италианската република е изразила ясно гледната си точка относно обезщетителния характер на спорната мярка.

195 Освен това, както вече бе изтъкнато, с твърдението си в точка 191 по-горе жалбоподателят пренебрегва предмета на официалната процедура по разследване и тълкува превратно текста на искането за информация от 20 февруари 2007 г.

196 Накрая, следва да се припомни, че нито от законодателството относно държавните помощи, нито от съдебната практика следва, че Комисията е длъжна да изслуша получателя на държавни ресурси във връзка с направената от нея правна преценка на разглежданата мярка или да уведоми съответната държава членка — и a fortiori получателя на помощта — за своята позиция, преди да приеме решение, когато на заинтересованите лица и на държавата членка е дадена възможност да представят становището си (Решение по дело Technische Glaswerke Ilmenau/Комисия, точка 163 по-горе, точка 198).

По явната грешка в преценката на предоставеното от италианските власти икономическо проучване

— Доводи на страните

197 Жалбоподателят посочва, че Комисията оспорва валидността на представеното от италианските власти проучване по два пункта.

198 Първо, това проучване надценявало стойността на отчуждените обекти, тъй като не отчитало факта, че тези обекти и свързаните с тях активи е трябвало да бъдат върнати на държавата при изтичането на концесията.

199 Жалбоподателят изтъква, че изчисляването на стойността на отчуждено имущество в зависимост от годишните счетоводни баланси на Terni, е именно това, което е поискала Комисията, и че нотариално заверените оригинални счетоводни баланси са напълно съобразени с правната уредба, приложима в областта на дружественото право и на счетоводството, включително със задължението да се „амортизира“ пропорционално стойността на имуществото според остатъчната продължителност на евентуалните концесии.

200 Доводите на Комисията не само водели до разместване на тежестта на доказване, но и не отчитали факта, че без отчуждаването притежаваните от Terni концесии за производство на електроенергия от водни източници щели да бъдат удължавани неколкократно до 31 декември 2020 г. като всички останали концесии за производство на електроенергия от водни източници на производители за собствени нужди, спрямо които не е извършено отчуждаване.

201 Второ, жалбоподателят поддържа, че според Комисията въпросното проучване подценявало стойността на предоставеното с тарифата „Terni“ предимство, доколкото за да се изчисли стойността на посоченото тарифно предимство, реално платената от Terni сума трябвало да се сравни с тарифата, обичайно заплащана от оператор, който не е производител на електроенергия за собствени нужди и има профил на потребление, аналогичен на този на посоченото дружество.

202 Жалбоподателят изтъква, че Terni и неговите правоприемници са били освободени от някои елементи на тарифата (включително от допълнителната такса за топлинна енергия) със законови и подзаконови разпоредби, които са съвсем отделни от и са приети след Закон № 1643/62 и указа за неговото прилагане, но са в съответствие с логиката на сравнение с производителите на електроенергия за собствени нужди, основа на този закон. Следователно било неправилно да се твърди, че за да се оцени стойността на получените предимства, тарифата „Terni“ трябва да се сравни с „обичайната тарифа“ (включваща допълнителната такса за топлинна енергия), по която трябва да плащат операторите, които не са производители на електроенергия за собствени нужди. Същият начин на разсъждение се прилагал и за изчисляването на „компенсаторните облаги“, които дружествата Terni получили от фонда за компенсиране на електроенергийния сектор от 2000 г. до 2006 г.

203 Ето защо жалбоподателят счита, че облагата е трябвало да се изчисли в зависимост от цената, която дружествата Terni във всички случаи е трябвало да плащат съгласно горепосочените разпоредби (отделни от тарифата „Terni“), а не според обичайната пазарна цена на електроенергията, както неправилно твърдяла Комисията.

204 Комисията напомня, че е разгледала по същество представеното от италианските власти проучване само субсидиарно и макар изводът ѝ за ирелевантността на проучването да бил потвърден, във всеки случай посочените във втората част от настоящото правно основание доводи били неотносими.

205 Тя подчертава, че жалбоподателят не оспорва твърдението в съображение 90 от обжалваното решение, според което „проучването просто приема [за] осчетоводена стойност на активите разликата между перо „завод и машини“ в бюджета на Terni от 1962 г. […] и същото перо през следващата година“, въпреки че „няма конкретно доказателство, че разликата се дължи изключително на [загубата] на водноелектрическата централа“. Това възражение било достатъчно, за да се разкрие ненадеждността на проучването, при положение че не било доказано, че адекватният характер на отчуждаването ще се преценява само с оглед на отчуждените водноелектрически инсталации.

206 Комисията поддържа, че в представеното от италианските власти проучване не се уточнява дали при определената стойност на инсталациите в счетоводния баланс на Terni за 1963 г. е отчетен фактът, че с изтичането на концесията голяма част от инсталациите ще бъдат прехвърлени на държавата. Формалното становище на жалбоподателя относно обхвата на нотариално заверения счетоводен баланс не премахвало двусмислеността на този основен аспект. Що се отнася до твърдението на жалбоподателя, че без отчуждаването срокът на концесията за производство на електроенергия от водни източници на Terni щял да бъде удължен до декември 2020 г., Комисията изтъква, че за да се оцени стойността на отчужденото през 1962 г. имущество, трябва да се изходи от съществуващото към момента на отчуждаване положение, без да може да се отчитат измененията, които при липсата на отчуждаване са могли да настъпят впоследствие, и че датата 2020 г. във всеки случай е неправилно посочена, тъй като предвиденото със Закон № 266/05 удължаване на срока на концесиите за производство на електроенергия от водни източници до 2020 г. е обявено за противоконституционно.

207 Що се отнася до сравнителния анализ на тарифите, според Комисията във въпросното проучване погрешно за отправна точка се използвала цената, плащана от производителите на електроенергия за собствени нужди (вместо обичайната пазарна цена), като се пренебрегвал фактът, че разглеждането на Terni като фактически производител на електроенергия за собствени нужди до 1992 г. било част от начина на обезщетяване, предвиден за това дружество. Ако спрямо това дружество било извършено отчуждаване, без да бъде предоставено обезщетение, то нямало да бъде приравнено на „фактически производител на електроенергия за собствени нужди“, и следователно щяло да е длъжно да плаща електроенергията по обичайната пазарна цена (а не по цената, плащана от производителите на електроенергия за собствени нужди, които са освободени

от определени елементи на тарифата). Следователно, за да се оцени размерът на предоставеното обезщетение на Terni, трябвало да се изчисли разликата между пазарната цена (т.е. цената при липса на обезщетяване) и намалената тарифа, предоставена като обезщетение на това дружество (приравнено на фактически производител на електроенергия за собствени нужди).

— Съображения на Общия съд

208 Следва да се напомни, че Комисията е разгледала въпросното проучване по същество само субсидиарно, и че тя преди всичко е счела това проучване за ирелевантно, тъй като адекватността на компенсаторния механизъм следва да се анализира единствено ex ante, т.е. към момента на отчуждаване. В съответствие с този подход Комисията заключава, че до изтичане на срока на първоначалното компенсаторно тарифно споразумение (и единствено до тази дата) получателите не са получили никакво предимство, като това заключение не може да бъде поставено под съмнение в резултат на прилагане на алтернативни изчисления за печалба и загуба, особено когато тези изчисления са направени ретроспективно (съображения 82—85 от обжалваното решение).

209 Жалбоподателят не оспорва изрично този подход на Комисията относно a priori ирелевантния характер на въпросното проучване с оглед на въпроса за квалификацията на спорната мярка съгласно правната уредба относно държавните помощи. В рамките на второто правно основание за отмяна той посочва само едно процесуално нарушение, което произтича от твърдяното нарушение на правото му на защита.

210 От друга страна, той оспорва обосноваността на извода от този подход в рамките на правното основание за отмяна, изведено от нарушение на член 87, параграф 1 ЕО. Трябва да се напомни обаче, че Комисията основателно счита, че

предоставеното през 2005 г. със спорната мярка удължаване на срока на действие на преференциалната тарифа не е неразделна част от обезщетението, дължимо на Terni за извършеното спрямо него отчуждаване през 1962 г., и че тя е заключила, че считано от 1 януари 2005 г. предоставената на дружествата Terni преференциална тарифа представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО.

211 При това положение правното основание, изведено от явна грешка в преценката на Комисията относно предоставеното от италианските власти икономическо проучване, трябва да бъде отхвърлено като неотносимо.

По правното основание, изведено от нарушение на член 88, параграф 3 ЕО

Доводи на страните

212 Жалбоподателят поддържа, че обжалваното решение е незаконосъобразно, доколкото Комисията твърди, че Италианската република е изпълнила спорната мярка в нарушение на член 88, параграф 3 ЕО и вследствие на това задължава посочената държава членка да пристъпи към възстановяването на вече предоставените съгласно Закон № 80/05 суми.

213 Той посочва, че спорната мярка не отменя Закон № 9/91, който предвижда удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ до 31 декември 2007 г., с постепенно намаляване на количествата от 2002 г. до 2007 г., а на практика го „надвишава“, доколкото мярката фиксира количествата, на които предприятията имат

право към 31 декември 2004 г., като същевременно удължава срока на прилагане на посочената тарифа във времето до 2010 г. Следователно, ако спорната мярка била незаконосъобразна, разпоредбите на Закон № 9/91 щели да продължат да се прилагат до предвидения за тях краен срок. През 2005 г. и 2006 г. обаче по съображения за предпазливост Autorità per l'energia elettrica e il gas (орган за електроенергията и газта, наричан по-нататък „AEEG") приел редица решения с цел жалбоподателят и другите дружества Terni да получат единствено сумите по тарифата „Terni", дължими им съгласно Закон № 9/91, който вече е разгледан и одобрен от Комисията.

214 От съобщенията за плащане, които жалбоподателят получил от фонда за компенсиране на електроенергийния сектор през периода 2005—2007 г., било видно, че са направени всички възстановявания на основание на тарифата „Terni", включително след влизането в сила на Закон № 80/05, без каквото и да било позоваване на тази разпоредба, което показвало, че невнасянето в полза на жалбоподателя на предвидените със спорната мярка суми е резултат от волята на италианските власти да спазят предвиденото в член 88, параграф 3 ЕО задължение за спиране на помощта. Жалбоподателят поддържа, че така той не получил — нито по време на довелата до приемане на обжалваното решение процедура, нито след нея — никаква сума съгласно частта от тарифата, която е удължена със спорната мярка, а получените парични суми били преведени единствено по силата на Закон № 9/91.

215 Жалбоподателят посочва, че на Комисията е било известно, че получените от жалбоподателя до 2007 г. суми са му били изплатени като аванс от дължимите съгласно Закон № 9/91 суми, както личало от съображения 33—35 и 162 от обжалваното решение. Твърдението на Комисията, че това обстоятелство не може да засегне валидността на обжалваното решение и се отнася само до неговото изпълнение, било явно неправилно. Безспорно било, че при липсата на ефективно привеждане в изпълнение на спорната мярка по смисъла на член 88, параграф 3 ЕО не били налице съществените условия, които позволяват помощта да се обяви за неправомерна и държавата да бъде задължена да пристъпи към възстановяването ѝ.

216 Освен това тезата на Комисията, че нарушението на задължението да се спре предоставянето на помощта се изразява в самото публикуване или влизане в сила на спорната мярка, противоречала не само на буквалния смисъл на член 88, параграф 3 ЕО, но и на причината за съществуването и на полезното действие на тази забрана.

217 Основната цел на разпоредбите на член 88, параграфи 2 и 3 ЕО била да се избегне евентуалното нарушаване на конкуренцията във вътрешния пазар поради предимството, от което се ползва получателят на помощта в ущърб на неговите конкуренти, преди да бъде постановено решението на Комисията относно съвместимостта на тази помощ с общия пазар. Задължението за спиране на помощта трябвало да гарантира ефективното равно третиране на операторите, като едно предприятие се ползвало от предимство едва от момента, когато държавата приведе в действие дадена помощ, преди Комисията да е проверила нейната съвместимост с общия пазар. Тъй като в настоящия случай жалбоподателят не могъл да получи предоставените със спорната мярка суми, той не получил никакво предимство спрямо конкурентите си и условията на конкуренция на общия пазар изобщо не били нарушени.

218 Комисията отбелязва, че жалбоподателят не отрича, че предвиденото със спорната мярка удължаване срока на действие на тарифата „Terni“ е влязло в сила без предварително уведомление в противоречие с изискванията на член 88, параграф 3 ЕО, и дори признава, че AEEG е приел специфични мерки за изпълнението на свързаните с тарифата „Terni“ компенсаторни елементи, като е разрешил тяхното плащане, при условие че предприятията получатели предоставят специална гаранция. При това положение и дори да се предположи, че предвидените със спорната мярка суми не са били изплатени, това въобще не променяло факта, че тази мярка е била приведена в изпълнение в нарушение на задължението за уведомяване, предвидено в посочения член.

219 Обратно на твърдяното от жалбоподателя, тази позиция на Комисията била напълно съгласувана с текста и с логиката на член 88, параграф 3 ЕО. Веднъж влязла в сила, схема на помощ като предвидената със спорната мярка вече не можела да се квалифицира просто като „план“ за предоставяне на помощи по смисъла на посочения член. Всъщност при това положение било абсурдно и в противоречие с логиката на системата за предварителен контрол върху държавните помощи да се приеме, че Комисията може да констатира нарушение на член 88, параграф 3 ЕО само след като се е уверила, че всеки получател реално се ползва от предоставените със съответната схема предимства.

220 От съдебната практика следвало, че обстоятелството, че жалбоподателят не е получил предвидените със спорната мярка суми, трябва да се преценява в рамките на изпълнението на обжалваното решение и не може да засегне неговата законосъобразност.

221 Комисията подчертава, че в хода на административната процедура не е поддържано, че въпреки влизането в сила на спорната мярка жалбоподателят не се е ползвал от свързаните с нея предимства, което обяснява защо в обжалваното решение се посочва, както че помощта е предоставена незаконосъобразно в нарушение на член 88, параграф 3 ЕО, така и изискването за възстановяване, макар и заедно с необходимата проверка, на фазата на изпълнение на обжалваното решение, на действителния размер на помощта, получена от отделните получатели. Тя напомня постоянната съдебна практика, според която Комисията не би могла да бъде упреквана, че не е взела предвид евентуални фактически или правни обстоятелства, които са могли да бъдат, но не са ѝ били представени по време на административната процедура, тъй като Комисията няма задължение служебно и по своя преценка да проучва какви обстоятелства са могли да ѝ бъдат представени.

222 Накрая тя посочва, че жалбоподателят изобщо не е доказал, че не се е възползвал от предимствата, предоставени със спорната мярка, и че предоставените от италианските органи след приемането на обжалваното решение данни показват

обратното, а именно че всички дружества Terni са се ползвали от удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“, като са получили плащания, които надвишават предвидените със Закон № 9/91.

Съображения на Общия съд

223 От съображения 118—132 от обжалваното решение следва, че Комисията е приела, че считано от 1 януари 2005 г. спорната мярка трябва да се разглежда като нова помощ, както и че, след като Италианската република не е уведомила за член 11, параграф 11 от Закон № 80/05, тази помощ е неправомерна.

224 След като констатира, че към въпросната помощ не може да се приложи нито една от дерогациите по член 87 ЕО и обявява второто удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ за несъвместимо с общия пазар (съображение 147 от обжалваното решение), Комисията посочва, че всички суми на несъвместима помощ, които са получени от жалбоподателя, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche на основание член 11, параграф 11 от Закон № 80/05 и обхващат периода след 1 януари 2005 г., следва да бъдат възстановени заедно с лихвата (съображение 160 от обжалваното решение).

225 В съображения 161 и 162 от обжалваното решение Комисията освен това уточнява следното:

„(161) Следва да се напомни в този контекст, че целта на възстановяването е да се възстанови конкурентното положение на получателя, съществувало преди отпускането на безвъзмездни средства за несъвместимата помощ.

При установяване на предишното конкуре[н]тно положение на дружествата Terni преди въвеждането на Закон № 80/2005 следва да бъде взето под внимание съществуването на мярка относно помощ, определена в Закон № 9/91, която е била предоставена съгласно правилата относно държавна помощ до 2007 г.

(162) Поради това Комисията смята, че остатъчните суми от помощта, на които получателите биха имали право съгласно Закон № 9/[91] през 2005 г., 2006 г. и 2007 г., ако Закон № 80/[05] не е бил приложен, могат да бъдат приспаднати от подлежащите на възстановяване суми, ако [Италианската република] смята, че получателите имат право на тях съгласно националното законодателство".

226 Жалбоподателят поддържа, че при липсата на ефективно привеждане в изпълнение на спорната мярка по смисъла на член 88, параграф 3 ЕО не били налице съществените условия, които позволяват помощта да се обяви за неправомерна и държавата членка да бъде задължена да пристъпи към възстановяването ѝ. Жалбоподателят не бил получил никаква сума съгласно частта от тарифата, която е удължена със спорната мярка, тъй като получените до 2007 г. парични суми били преведени само като аванс от сумите, дължими по силата на одобрения от Комисията Закон № 9/91. При липсата на нарушение на задължението за предварително уведомяване и на каквато и да било сума за възстановяване Комисията нарушила член 88, параграф 3 ЕО, като обявила помощта за неправомерна и като вследствие на това разпоредила нейното възстановяване.

227 Тези доводи не могат да бъдат приети.

228 Следва да се напомни, че за новите помощи, които държавите членки възнамеряват да предоставят, е създадена процедура за предварителен контрол, без който нито една помощ не може да се счита за надлежно предоставена (Решение на Съда от 9 август 1994 г. по дело Namur-Les assurances du crédit, C-44/93, Recueil, стр. I-3829, точка 12 и Решение по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, точка 162 по-горе, точка 35).

229 Съгласно член 88, параграф 3 ЕО и членове 2 и 3 от Регламент № 659/1999 всички планове за предоставяне или изменение на помощи трябва да бъдат съобщени на Комисията и не могат да бъдат приведени в действие, преди тя, изрично или мълчаливо, да разреши това.

230 Следователно държавите членки трябва да спазват две неделими задължения, а именно задължението за предварително уведомяване за плановете за помощи и задължението за отлагане на привеждането в изпълнение на тези планове до момента, в който Комисията се произнесе относно съвместимостта на мярката с общия пазар.

231 По смисъла на член 1, буква е) от Регламент № 659/1999 неправомерната помощ е „нова помощ, която е въведена в действие в нарушение на член [88], параграф 3 от Договора“, т.е. предоставена, без Комисията да е била предварително уведомена за нея, или ако Комисията е била уведомена за тази помощ, същата е предоставена, преди Комисията да се произнесе в предвидения срок.

232 В случая е безспорно, че второто удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ е направено не с проектозакон, а с член 11, параграф 11 от Закон № 80/05, както и че италианските власти изобщо не са уведомили Комисията — положение, което представлява нарушение на член 88, параграф 3 ЕО.

233 В това отношение твърдението на жалбоподателя за липсата на плащане на каквато и да било сума съгласно частта от тарифата, която е удължена със спорната мярка, е ирелевантно.

234 Всъщност от съдебната практика следва, че помощта може да се счита за предоставена дори ако все още не е изплатена на получателя.

235 Така Съдът е постановил, че като отправя уведомление за мерки, с които се въвеждат схеми за помощи, едва след тяхното приемане със закон, държавата членка не изпълнява задълженията си по член 88, параграф 3 ЕО (Решение на Съда от 27 март 1984 г. по дело Комисия/Италия, 169/82, Recueil, стр. 1603, точка 11). Като се основава на текста на посочената разпоредба, Общият съд е постановил, че Комисията трябва да бъде уведомена за мерките за помощ, когато са още на етапа на проект, т.е преди да бъдат приведени в изпълнение и докато все още могат да бъдат съобразени с оглед на евентуалните забележки на Комисията (Решение на Общия съд от 16 септември 1998 г. по дело Waterleiding Maatschappij/Комисия, T-188/95, Recueil, стр. II-3713, точка 118).

236 Това тълкуване на член 88, параграф 3 ЕО е съобразено както с буквата на посочената норма, така и с целите на правната уредба, от която е част тази разпоредба, а именно да се осигури възможността Комисията да упражни своевременно и в общ интерес контрол върху всеки план за предоставяне или изменение на помощи, и така да направи предварителна проверка (вж. в този смисъл Решение от 14 февруари 1990 г. по дело Франция/Комисия, точка 189 по-горе, точка 17). Би било в противоречие с логиката на системата за предварителен контрол върху държавните помощи да се приеме, че Комисията може да констатира нарушение на член 88, параграф 3 ЕО само след като се увери, че всеки получател реално се ползва от предимствата, предоставени с разглежданата мярка.

237 Следователно Комисията правилно е квалифицирала спорната мярка като неправомерна помощ.

238 В съображение 147 от обжалваното решение Комисията също така прави извод, че второто удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ е несъвместимо с общия пазар, тъй като нито една от дерогациите по член 87 ЕО не може да се приложи спрямо въпросната помощ.

239 Съгласно член 14 от Регламент № 659/1999 обаче „[к]огато са взети отрицателни решения в случаи с неправомерна помощ, Комисията решава съответната държава членка да вземе всички необходими мерки за възстановяване на помощта“. Тази формулировка показва системния характер на възстановяването. Така обжалваното решение предвижда, че държавната помощ, приложена от Италианската република в полза на жалбоподателя, Cementir и Nuova Terni Industrie Chimiche, е несъвместима с общия пазар (член 1), и че Италианската република следва да възстанови от получателите посочената помощ (член 2).

240 Жалбоподателят оспорва валидността на разпореждането за възстановяване, като изтъква, че получените до 2007 г. суми са му били изплатени единствено като аванс от дължимите съгласно Закон № 9/91 суми — нещо, което било известно на Комисията, видно от съображения 33—35 и 162 от обжалваното решение.

241 Най-напред следва да се подчертае, че уведомяването на Комисията в хода на административната процедура за това, че спорните помощи все още не са били изплатени на техните получатели, не е гаранция, че такива плащания не са били направени впоследствие, по-специално в периода между това уведомление и съобщаването на крайното решение. Във всеки случай Комисията не може да бъде упрекната, че в стремежа си да постигне по-голяма правна сигурност ясно обяснява конкретните последици от своето решение (вж. в този смисъл Решение на Съда от 28 април 1993 г. по дело Италия/Комисия, C-364/90, Recueil, стр. I-2097, точки 48 и 49) — нещо, което Комисията прави в съображения 160—162 от обжалваното решение.

242 По-нататък следва да се отбележи, че от обжалваното решение е видно, че след като Комисията започва официалната процедура по разследване, AEEG посредством Решение № 190/06 обуславя плащанията по Закон № 80/05 от предоставянето от дружествата Terni на гаранция, която да покрие риска за възстановяване на помощта (съображение 33 от обжалваното решение).

243 В същото решение AEEG предвижда като алтернатива възможността през 2006 г. да изплати авансово сумите от помощта, които са дължими до края на предишното споразумение (2007 г.) въз основа на Закон № 9/91. За тези суми AEEG не е поискал гаранция. Този вариант е приет от дружествата Terni и е изпълнен от AEEG (съображение 34 от обжалваното решение).

244 Комисията уточнява, че с изключение на посочените в предходната точка авансови плащания „всички други плащания, извършени към дружествата от Cassa Conguaglio [per il settore elettrico (Изравнителен фонд за електроенергийния сектор)] съгласно Закон № 80/05, са покрити от гаранция“ (съображение 35 от обжалваното решение).

245 Така очевидно предвид информацията, с която разполага в хода на административната процедура, Комисията приема, че жалбоподателят е получил помощ както под формата на авансово плащане по силата на Закон № 9/91 през 2006 г., така и на основание на Закон № 80/05. Това обяснява защо Комисията е поискала да се възстанови вече платената помощ, като същевременно уточнява, че остатъчните суми от помощта, на които получателите биха имали право по силата на Закон № 9/91, „ако Закон № 80/05 не е бил приложен“, могат да бъдат приспаднати от общата сума, подлежаща на възстановяване (съображение 162 от обжалваното решение).

246 В писмените си изявления Комисията подчертава факта, че в хода на административната процедура нито италианските власти, нито жалбоподателят са поддържали, че въпреки влизането в сила на спорната мярка дружествата Terni не са се ползвали от свързаните с нея предимства. В писмените изявления на жалбоподателя не се съдържа нищо, което да позволява да се оспори това твърдение на Комисията.

247 От друга страна, това твърдение се потвърждава от съдържанието на жалбата, в която жалбоподателят упреква Комисията за липсата на разследване, което щяло да ѝ позволи да установи, че не е налице никаква сума, която подлежи на възстановяване. Така жалбоподателят изтъква, че Комисията не се е погрижила да „провери по-конкретно дали [Италианската република] действително е привела в изпълнение новата мярка за частта, превишаваща сумите, които [той] е имал право да поиска съгласно Закон № 9/91 (евентуално след предоставянето на гаранция)“.

248 На този етап следва да се напомни постоянната съдебна практика, според която законосъобразността на едно решение в областта на държавните помощи трябва да се преценява с оглед на информацията, с която Комисията е разполагала към момента, в който го е приела (Решение на Съда от 13 юни 2002 г. по дело Нидерландия/Комисия, C-382/99, Recueil, стр. I-5163, точка 49 и Решение на Съда по дело Испания/Комисия, точка 57 по-горе, точка 31).

249 Не е доказано обаче, че към момента на приемане на обжалваното решение на Комисията ѝ е бил известен фактът, че преведените на жалбоподателя суми от Изравнителния фонд за електроенергийния сектор са били платени единствено съгласно Закон № 9/91.

250 Накрая, следва да се отбележи, че задължението държава членка да изчисли точния размер на подлежащите на възстановяване помощи, по-специално когато това изчисление зависи от данни, за които тя не е уведомила Комисията, се вписва в по-широката рамка на задължението за лоялно сътрудничество, което взаимно обвързва Комисията и държавите членки при прилагането на нормите от Договора в областта на държавните помощи (Решение по дело Нидерландия/Комисия, точка 248 по-горе, точка 91). Комисията не би могла да бъде упреквана, че не е взела предвид евентуални фактически или правни обстоятелства, които са могли да бъдат, но не са ѝ били представени по време на административната процедура, тъй като Комисията няма задължение служебно и по своя преценка да проучва какви обстоятелства са могли да ѝ бъдат представени (Решение на Общия съд от 14 януари 2004 г. по дело Fleuren Compost/Комисия, T-109/01, Recueil, стр. II-127, точка 49).

251 Следователно, дори да се предположи, че твърдението от жалбоподателя и припомнен в точка 249 по-горе факт е верен, той не може да засегне валидността на обжалваното решение, а само условията за възстановяване на помощта (Решение на Общия съд от 31 май 2006 г. по дело Kuwait Petroleum (Нидерландия)/Комисия, T-354/99, Recueil, стр. II-1475, точка 68). По принцип помощта следва да се възстанови според релевантните разпоредби на националното право, като обаче тези разпоредби трябва да се приложат така, че да не правят практически невъзможно изискваното от общностното право възстановяване (Решение на Съда по дело Tubemeuse, точка 55 по-горе, точка 61 и Решение на Съда от 20 септември 1990 г. по дело Комисия/Германия, C-5/89, Recueil, стр. I-3437, точка 12), а свързаният с това изпълнение спор е от компетентност единствено на националния съд (Решение по дело Kuwait Petroleum (Нидерландия)/Комисия, посочено по-горе, точка 68).

252 От предходните съображения следва, че правното основание, изведено от нарушение на член 88, параграф 3 ЕО, трябва да бъде отхвърлено.

По правното основание, изведено от нарушение на член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999 и на принципа на защита на оправданите правни очаквания

Доводи на страните

253 Жалбоподателят отбелязва, че съгласно член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999 „Комисията не изисква възстановяване на помощта, ако това противоречи на общ принцип на правото на Общността“. В настоящия случай обаче съдържащото се в обжалваното решение разпореждане за възстановяване представлявало нарушение на принципа на защита на оправданите правни

очаквания, който макар в областта на държавните помощи да се тълкува ограничително, можел да бъде изтъкнат при изключителни условия или обстоятелства от естество да обосноват правни очаквания относно определена правна привидност.

254 Комисията не можела да изведе от един случай от съдебната практика, който се вписва в контекст, различен от този по настоящото дело, абсолютно и универсално правило, което да сведе защитата на оправданите правни очаквания единствено до случаите, при които администрацията е дала на адресата „конкретни уверения“относно тази правна привидност.

255 Оправданите правни очаквания на жалбоподателя относно схемата Terni били породени от съвкупност от правно значими, проверими и еднозначни актове и действия.

256 Жалбоподателят напомня, че италианските власти удължават за първи път срока на действие на тарифата „Terni“ с член 20, параграф 4 от Закон № 9/91 поради паралелното удължаване на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди, които са „избегнали“ национализацията на електроенергийния сектор през 1962 г., след което уведомяват Комисията за посочения закон, за да бъде разгледан той от гледна точка на правната уредба в областта на държавните помощи.

257 С решението от 6 август 1991 г. Комисията одобрила Закон № 9/91 в неговата цялост и без да повдига възражения. В това решение предвиденото с член 20, параграф 4 от Закон № 9/91 удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ никъде не било квалифицирано като „съвместима помощ“. Напротив, с това решение Комисията обявила, че е решила да не повдига възражения срещу прилагането на разпоредбите на посочения закон. Комисията не доказала твърденията си, че решението от 6 август 1991 г., в което изобщо не се посочва, че

предвидената със Закон № 9/91 схема няма характера на помощ, обявява тази помощ за съвместима с общия пазар.

258 Жалбоподателят твърди, че след приемането на решението от 6 август 1991 г. се провел диалог между италианските власти и Комисията вследствие на отправеното от нея запитване относно предвиденото със Закон № 9/91 удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ — нещо, което се удостоверява с писмото от 19 септември 1991 г., изпратено от италианското министерство на промишлеността, търговията и занаятите до италианското министерство на държавните участия, и от факс, изпратен през ноември 1991 г. от председателството на Съвета до Постоянното представителство на Италианската република в Европейските общности. С тази кореспонденция италианските власти оспорили виждането, че удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ може да се счита за държавна помощ. Комисията обаче не направила никакви възражения срещу изводите на посочените власти, като така мълчаливо признала тяхната основателност.

259 Тази размяна на кореспонденция след решението от 6 август 1991 г. противоречала на тезата на Комисията, че с това решение се одобрява удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“, което било счетено за помощ, съвместима с общностното право. Комисията единствено твърдяла, че е невъзможно да се намери съдържанието на горепосочените писмо и факс в преписката по процедурата, довела до приемане на решението от 6 август 1991 г., и трябвало да бъде приканена от Общия съд да представи изпратената до Италианската република, най-вероятно през септември 1991 г., кореспонденция относно удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“.

260 Жалбоподателят поддържа, че с решението от 6 август 1991 г., последвалата го размяна на кореспонденция, както и последващото съгласие от страна на Комисията може да се създаде „правна привидност“. Комисията създала у него оправдани правни очаквания относно запазването на компенсаторния характер на

схемата „Terni“, дори след нейното преквалифициране ex post, което трябвало да се счита за правомерно. Тези съображения изключвали квалифицирането на тази схема като държавна помощ. Тези елементи позволявали да се докаже наличието на изключителни обстоятелства, които довели жалбоподателя, както и италианските власти, до това да разчитат, че компенсаторният характер на схемата „Terni“ няма да бъде изменен с удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“, като се спазва първоначално предвиденото еднакво отношение спрямо фактически производител на електроенергия за собствени нужди и производители на електроенергия за собствени нужди, които притежават концесии за производство на електроенергия от водни източници.

261 Констатацията на Комисията в съображение 123 от обжалваното решение, че спорната мярка променила метода на изчисление на тарифата „Terni“, не можела да опровергае направения в предходната точка извод. Според жалбоподателя съвкупността от елементи, породила у него оправдано правно очакване, произтичала не от идентичността на методите за изчисляване, приети с цел да се определи тази тарифа през 1991 г. и след това през 2005 г., а от факта, че и в двата случая предоставеното на Terni (и на неговите правоприемници) обезщетение било правомерно преквалифицирано ex post в съответствие с първоначалната му причина за съществуване, и че и в двата случая преквалифицирането ex post на тази компенсаторна мярка само по себе си не можело да доведе до квалификацията на тази мярка като помощ. Комисията не отчела факта, че този метод на преразглеждане бил по-неблагоприятен за предприятията получатели, отколкото е бил при действието на Указ № 1165/63, и единствената му цел била да отрази в определени граници отчетените на пазара изменения в цените на електроенергията — нещо, което очевидно било невъзможно през 1963 г.

262 Жалбоподателят подчертава, че добросъвестно се е доверил на обстоятелството, че в крайна сметка Комисията е приела компенсаторния характер на удължаването на срока, направено през 1991 г., за да направи значителни инвестиции в сектора на стоманата въз основа на протокол за споразумение с италианските власти, в което удължаването на срока на компенсаторната мярка представлява основният ангажимент в отговор на съществените ангажименти, поети във връзка с инвестициите и запазването на заетостта.

263 Накрая, той твърди, че евентуалното премахване на преференциалната тарифа противоречало и на максимата „non venire contra factum proprium“, която забранявала Комисията да възприема противоречиво по същество поведение по един и същ въпрос, особено когато това поведение поражда у адресатите убеждението, че е налице определено правно положение. Този аспект на принципа за защита на оправданите правни очаквания не допускал Комисията да преразгледа в случая преценката си относно обезщетителния характер на преференциалната тарифа.

264 Според Комисията съдебната практика ясно и последователно указва, че принципът на защита на оправданите правни очаквания може да бъде изтъкнат само ако са налице „конкретни уверения“ от страна на администрацията, а не както в случая неясни обстоятелства, за които се предполагало, че пораждат „правна привидност“, без повече уточнения.

265 Правното основание на жалбоподателя не можело да се основе на обикновена размяна на кореспонденция между различни служби на италианската администрация. Очевидно било, че дори да се предположи, че между Комисията и италианските власти действително е осъществен контакт, във всеки случай нямало как да се приеме, че те са могли да породят правната привидност, на която се позовава жалбоподателят, без да е известно съдържанието на евентуалната изхождаща от Комисията кореспонденция, от която нямало никаква следа.

266 От споменатото от жалбоподателя писмо от 19 септември 1991 г. изглежда следвало, че Комисията поискала информация от италианските власти за предвиденото със Закон № 9/91 удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“. Това обстоятелство, което въобще не потвърждавало тезата на жалбоподателя, изглежда показвало обратното — че в решението от 6 август 1991 г. Комисията не изразила конкретно становище относно удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“, тъй като в противен случай искането на обяснения не би имало смисъл.

267 Във всеки случай нито едно обстоятелство във връзка с решението от 6 август 1991 г. не можело да накара италианските власти или дружествата Terni да смятат, че Комисията не счита удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“ за държавна помощ. Комисията добавя, че със спорната мярка не само се удължава срокът на действие на преференциалната тарифа, но и напълно се изменя предвиденият за изчисляването на тази тарифа метод, от което тя прави извод, че дружествата Terni не са могли да смятат, дори предвид това съществено изменение, че основаното на Закон № 9/91 решение от 6 август 1991 г. косвено обхваща спорната мярка.

Съображения на Общия съд

268 Необходимо е да се напомни, че спорната мярка е въведена без предварително уведомление в нарушение на член 88, параграф 3 ЕО.

269 При все това предвид императивния характер на контрола на държавните помощи, извършван от Комисията съгласно член 88 ЕО, предприятията по принцип могат да имат оправдани правни очаквания за правомерността на помощта, която им е отпусната, само ако тя е била предоставена при спазване на предвидената в посочения член процедура. Всъщност един грижлив икономически оператор нормално би трябвало да е в състояние да провери дали тази процедура е спазена (Решение на Съда по дело Комисия/Германия, точка 251 по-горе, точка 14 и Решение на Съда от 14 януари 1997 г. по дело Испания/Комисия, C-169/95, Recueil, стр. I-135, точка 51, Решение на Общия съд от 6 март 2002 г. по дело Diputación Foral de Álava и др./Комисия, T-127/99, T-129/99 и T-148/99, Recueil, стр. II-1275, точка 235).

270 По-специално, когато дадена помощ е приведена в действие без предварително уведомление до Комисията, поради което тя е неправомерна по силата на член 88, параграф 3 ЕО, получателят на помощта не може да има към този момент оправдани правни очаквания относно нейното правомерно отпускане (Решение на Съда от 11 ноември 2004 г. по дело Demesa и Territorio Histórico de Álava/Комисия, C-183/02 P и C-187/02 P, Recueil, стр. I-10609, точка 45).

271 Съдебната практика обаче не изключва възможността получателите на неправомерна помощ да се позоват на изключителни обстоятелства, които им позволяват да обосноват своите оправдани правни очаквания за правомерния характер на тази помощ, за да се противопоставят на нейното възстановяване (Решение на Съда от 10 юни 1993 г. по дело Комисия/Гърция, C-183/91, Recueil, стр. I-3131, точка 18 и Решение по дело Demesa и Territorio Histórico de Álava/Комисия, точка 270 по-горе, точка 51, Решение на Общия съд от 15 септември 1998 г. по дело BFM и EFIM/Комисия, T-126/96 и T-127/96, Recueil, стр. II-3437, точка 69).

272 Трябва да се уточни, че е допустимо получателите на неправомерна помощ да се позовават на такива обстоятелства, както следва от Решение на Съда от 24 ноември 1987 г. по дело RSV/Комисия (223/85, Recueil, стр. 4617, точка 17).

273 В това решение Съдът приема, че допуснатото от Комисията закъснение при взимане на решение, че една помощ е неправомерна и че трябва да се премахне и да бъде възстановена от държава членка, при определени обстоятелства може да породи у получателите на посочената помощ оправдани правни очаквания от естество да попречат на Комисията да задължи тази държава членка да разпореди възстановяването на тази помощ.

274 От това следва, че наличието на изключителни обстоятелства може да обоснове отмяната на решението на Комисията, ако последната пропусне да ги вземе предвид, както и че получателят на помощта може да се позове на довода за оправданите правни очаквания пред общностния съд.

275 Следва също така и най-вече да се отбележи, че с приемането на Регламент № 659/1999 се създава ново положение, що се отнася до възстановяването на несъвместимите помощи, с всички произтичащи от това правни последици. Член 14, параграф 1 от посочения регламент потвърждава систематичния характер на възстановяването (първо изречение), като същевременно предвижда изключение (второ изречение), когато възстановяването противоречи на общ принцип на правото на Съюза.

276 Следователно съществува разпоредба на вторичното право, която Комисията трябва да има предвид при приемането на решения, и която може евентуално да я накара да се откаже да изисква възстановяването на несъвместимите помощи. Безспорно е, че нарушаването на тази разпоредба може да се изтъкне в подкрепа на отмяната на частта от решението, с която се разпорежда възстановяване.

277 Такъв е настоящият случай в смисъл, че в съображения 149—159 от обжалваното решение Комисията проверява дали са налице изключителни обстоятелства, които могат да породят у дружествата Terni оправдани правни очаквания за правомерността на спорната мярка, и прави отрицателен извод, оспорен от жалбоподателя, който се позовава именно на нарушение на член 14 от Регламент № 659/1999 и на принципа на защита на оправданите правни очаквания.

278 Що се отнася до основателността на посоченото правно основание, доводите на жалбоподателя не доказват наличието на изключителни обстоятелства, които могат да породят оправдани правни очаквания за правомерността на въпросната помощ, или както твърди жалбоподателят, за това, че спорната мярка не представлява държавна помощ.

279 Всъщност е безспорно, че решението от 6 август 1991 г. да не се повдигат възражения съответства според даденото определение в член 4, параграф 3 от Регламент № 659/1999 на положение, при което Комисията след предварително

разглеждане констатира, че не са се породили никакви съмнения по отношение на съвместимостта с общия пазар на мярката, за която е отправено уведомление, доколкото попада в рамките на приложното поле на член 87, параграф 1 ЕО, и следователно решава, че тази мярка е съвместима с посочения пазар. Текстът на посоченото решение потвърждава твърдението на Комисията, че съдържащата се в Закон № 9/91 мярка за удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ е квалифицирана с това решение като несъвместима помощ (вж. точка 113 по-горе).

280 Този извод не се опровергава от факта, че от писмото от 19 септември 1991 г., изпратено от италианското министерство на промишлеността, търговията и занаятите до италианското министерство на държавното участие, следва, че след приемането на решението от 6 август 1991 г. Комисията е поискала информация от италианските власти за предвиденото със Закон № 9/91 удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“.

281 Както посочва Комисията в съображения 134 и 135 от обжалваното решение, целта на този факт е по-скоро да се докаже, че документите, въз основа на които тя е взела решението от 6 август 1991 г., съдържат само кратко описание и оценка на членовете от Закон № 9/91, които са от значение за държавните помощи, и че член 20, параграф 4 от закона, с който се предвижда удължаването на срока на действие на тарифата „Terni“, не е бил споменат — нещо, което не позволява да се определи със сигурност дали Комисията е изследвала и е възнамерявала да одобри тарифата „Terni“.

282 Независимо от това, само по себе си искането от Комисията на информация и мълчанието, което тя запазва след отговора на италианските власти, ако се предположи, че такъв действително е изпратен и е получен от Комисията, не могат да породят оправдани правни очаквания у жалбоподателя.

283 Поведението на Комисията от август до ноември 1991 г. може най-много да създаде впечатление за известно объркване и да породи въпроси у жалбоподателя. Фактът, че квалификацията на предвиденото със Закон № 9/91 удължаване на срока на действие на тарифата „Terni“ като държавна помощ може да изглежда съмнителна на получателя на помощта, очевидно сам по себе си е недостатъчен, за да породи у него каквито и да било оправдани правни очаквания за правомерността на помощта или за това, че спорната мярка не представлява държавна помощ (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 29 септември 2000 г. по дело CETM/Комисия, T-55/99, Recueil, стр. II-3207, точка 128).

284 Накрая, както отбелязва Комисията в съображение 154 от обжалваното решение, решението от 6 август 1991 г. обхваща единствено мярката, предвидена със Закон № 9/91, и следователно одобряването на тази мярка не може да породи оправдани правни очаквания за правомерността на новата помощ, въведена със Закон № 80/05, или за това, че удължаването на срока на действие на съдържащата се в него тарифа „Terni“ не представлява помощ.

285 В това отношение следва да се напомни, че Закон № 9/91 има двойна цел, а именно — едновременното удължаване до 2001 г. на срока на действие на тарифата „Terni“ и на срока на действие на концесиите за производство на електроенергия от водни източници на производителите на електроенергия за собствени нужди, но също така и премахването на посочената тарифа в края на 2007 г.

286 Безспорно е, че със спорната мярка, от една страна, се прекратява постепенното премахване на тарифата „Terni“, като се предвижда прилагането на последната поне до 2010 г., и от друга, напълно се изменя предвиденият за изчисляването на тази тарифа метод, както е видно от съображения 123 и 124 от обжалваното решение.

287 В този контекст Комисията квалифицира спорната мярка като нова помощ, а жалбоподателят не оспорва тази квалификация. Комисията е трябвало да бъде уведомена за тази мярка в съответствие с член 88, параграф 3 ЕО — нещо, което не е направено.

288 Ето защо жалбоподателят не е могъл да направи извод от решението от 6 август 1991 г. и от последващото поведение на Комисията, че въведената със Закон № 80/05 нова мярка за удължаване на срока не може да се квалифицира като държавна помощ по смисъла на член 87 ЕО.

289 При това положение следва да се отхвърли правното основание, изведено от нарушение на член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999 и на принципа на защита на оправданите правни очаквания.

290 От всички предходни съображения следва, че жалбата трябва да бъде отхвърлена в нейната цялост, без да е необходимо да се разпорежда извършването на поисканите процесуално-организационни действия.

По съдебните разноски

291 Съгласно член 87, параграф 2 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като жалбоподателят е загубил делото, той трябва да бъде осъден да заплати съдебните разноски в съответствие с исканията на Комисията.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (пети състав)

реши:

1) **Отхвърля жалбата.**

2) **Осъжда ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni SpA да заплати съдебните разноски.**

Vilaras Prek Ciucă

Постановено в открито съдебно заседание в Люксембург на 1 юли 2010 година.

Съдържание

Обстоятелства в основата на спора ..... II - 3237

Производство и искания на страните ..... II -3243

От правна страна ..... II - 3245

По правното основание, изведено от нарушение на член 87, параграф 1 ЕО ... II - 3246

Доводи на страните ..... II - 3246

Съображения на Общия съд ..... II - 3255

По правното основание, изведено от нарушение на съществените процесуални правила и на членове 87 ЕО и 88 ЕО поради явна грешка в преценката на предоставеното от италианските власти икономическо проучване ..... II - 3279

По нарушението на съществените процесуални правила ..... II - 3279

— Доводи на страните ..... II - 3279

— Съображения на Общия съд ..... II - 3283

По явната грешка в преценката на предоставеното от италианските власти икономическо проучване ..... II - 3294

— Доводи на страните ..... II - 3294

— Съображения на Общия съд ..... II - 3297

По правното основание, изведено от нарушение на член 88, параграф 3 ЕО ... II - 3298

Доводи на страните ..... II - 3298

Съображения на Общия съд ..... II - 3302

По правното основание, изведено от нарушение на член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999 и на принципа на защита на оправданите правни очаквания ..... II - 3309

Доводи на страните ..... II - 3309

Съображения на Общия съд ..... II - 3314

По съдебните разноски ..... II - 3319